Дебора Фоґель

ЗБІРКА «ФІГУРИ ДНІВ»
Львів, 1930

ЗБІРКА «МАНЕКЕНИ»
Львів, 1934

УДК 821.411.16

Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Центр досліджень історії та культури східноєвропейського єврейства

Ф745 **Дебора Фоґель.** Фігури днів. Манекени /Переклад з їдишу *Юрка Прохаська*. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2015. – 176 с., з іл.
ISBN 978-966-378-407-6

В книзі представлені переклади українською поетичних творів філософа, літературознавця, перекладача й письменниці Дебори Фоґель (1900 ? – 1942). В ліричних збірках «Фігури днів» і «Манекени» знайшли відображення погляди автора на тогочасні життєві цінності, переконання в важливості модернізації та урівноправнення культури їдишу, глибоке відчуття поетом модерного Львова, а також її особисті переживання.

Видання здійснене за фінансової підтримки
the Fund for Central & East European Book Projects, Amsterdam
та Ваада України

Published with the support of
the Fund for Central & East European Book Projects, Amsterdam
and Vaad of Ukraine

Видавці: *Костянтин Сігов* та *Леонід Фінберг*

Переклад:	*Юрій Прохасько*
Редагування:	*Наталія Риндюк*
Художнє оформлення:	*Віктор Гукайло*
Дизайн:	*Олександр Ходченко*
Верстка:	*Світлана Невдащенко,*
	Олександр Ходченко

Автор світлини Юрка Прохаська – *Маркіян Прохасько*

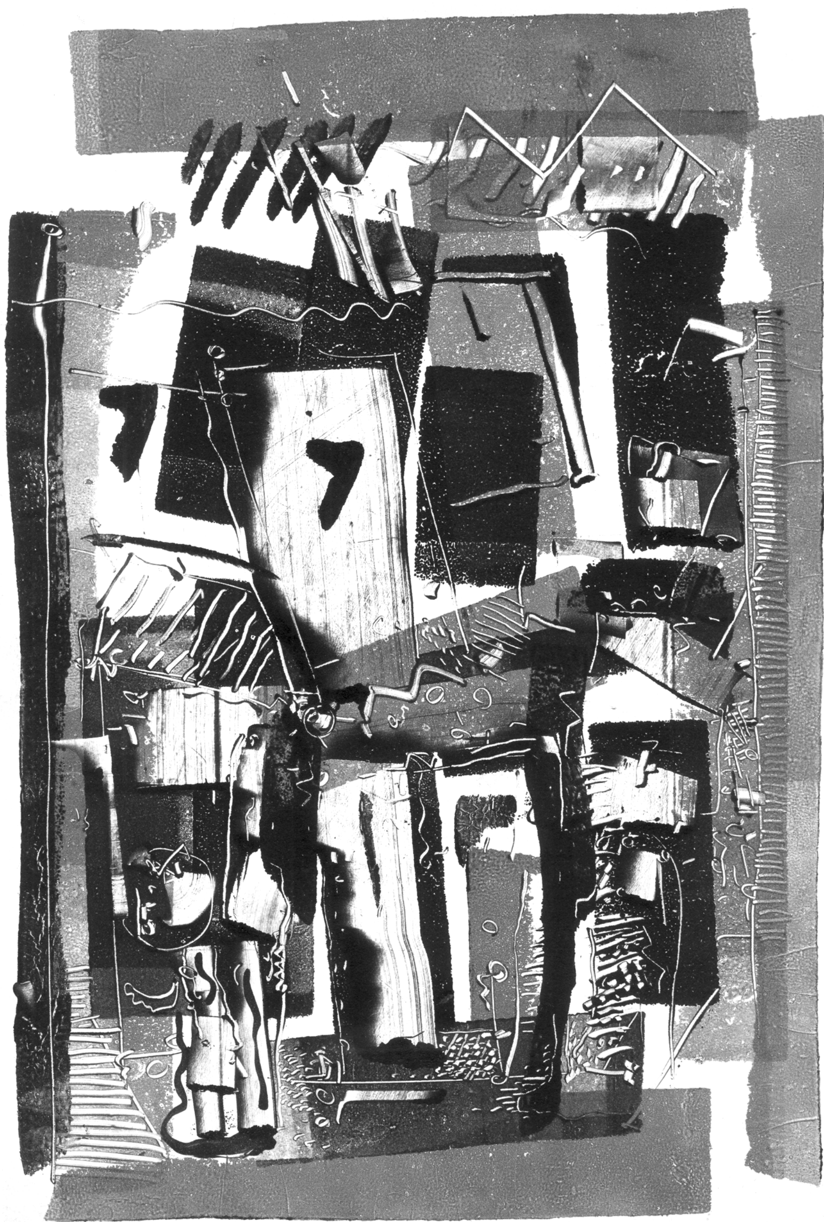
ISBN 978-966-378-407-6

Дебора Фоґель

ФІГУРИ ДНІВ
МАНЕКЕНИ

Переклад з їдишу
Юрка Прохаська

ДУХ І ЛІТЕРА

Птаха Фоґель

Більшу частину свого життя я провів у Львові. Більшу частину мого львівського життя прожив на Личакові. Більшу частину свого життя я нічого не знав про Дебору Фоґель.

Більшу частину свого дуже закороткого життя Дебора Фоґель прожила у Львові. Передостанню – на Личакові, на вулиці Лісній. Останню – в ґетто на Замарстинові, де її з чоловіком, сином і матір'ю вбили у великій серпневій акції 1942 р. Їй було 42. Тепер я вже на два роки старший, ніж вона.

Вулиця Лісна на Личакові є радше вуличкою. Вона веде від костелу Св. Антонія, від нашого корінного, відколи мешкаємо на Личакові, Винниківського базару, догори, закінчується стрімкими кам'яними сходами на плато Лоншанівки, під гору Стефана, звану також Змієвою горою. Кілька її кам'яничок, кам'яниць і вілл туляться до пагорбів, їхніх ворсистих, золотисто-блідавих тіл, їхніх вигладжених боків і звинних вигинів.

Я буваю на Лісній мало не щодня. Про те, що Дебора Фоґель мешкала на Лісній, 16, я довідався щойно минулої осені. То найпоказніша кам'яниця на всій цій невеличкій вуличці, одній з найгарніших на Личакові загалом, одній з найжаданіших для того, аби там мешкати. Масивна, але витончено пропорціонована, з гарним членуванням фасаду, з напівкруглими склепіннями вікон. Колись я в якійсь справі був там всередині, в одному з помешкань. Там прекрасне світло.

Тим часом поетика віршів Фоґель відсилає радше до інших, не таких вишуканих львівських дільниць. Наприклад, Замарстинова.

На Лісну Дебора Фоґель перебралася після одруження із львівським інженером-будівельником Шулімом Баренблютом, з яким заручилася 1931 р., після того, як її родина не схвалила ідеї шлюбу з непевним невдахою Шульцом. На Лісній у них народився син Ашер Юзеф. То було 1936 року. 1942 року нацисти змусили їх перебра-

тися з Лісної до новоствореного ґетто на Замарстинові. Через кілька місяців усю родину вбили. Їх тіла впізнав маляр Генрик Штренґ (Марек Влодарський), ілюстратор книжок Дебори Фоґель.

Дуже присутня у львівському культурному житті в міжвоєнний час, Дебора Фоґель зовсім відсутня тут тепер, відсутня досі: невідома, неперекладена, непрочитана. Це така сама кривда і така сама несправедливість щодо неї, як і – ще кілька десятиліть тому – стосовно до Бруно Шульца. Втім, така сама несправедливість – вважати і відчитувати її як вторинну до Шульца, як когось, хто має значення власне лише у стосунку до Шульца, у зв'язку з Шульцом, навіть якщо цей стосунок і зв'язок був справжнім стосунком і справжнім зв'язком у найглибшому і найбезпосереднішому значенні – як коханої, натхненниці і музи. Колись Дебора Фоґель належала до самого серця «львівських середовищ». В міжвоєнне двадцятиріччя вона ніколи не була «визначальною»: була помітною, але ніколи не провідною, важливою – але не центральною. Але дуже присутньою і значущою. Її тодішню «присутність» можна співставити із теперішньою «відсутністю»: у Львові, в українських перекладах, в українській культурі. Ця сьогоднішня відсутність така сама значуща, така сама промовиста. Дуже анахронічна. Сьогодні її ще можна якось пояснити, але вже ніяк не можна виправдати. Без Дебори Фоґель ми неодмінно будемо відчувати: щось не так.

Дебора Фоґель походила з давнього роду вчених галицьких талмудистів, видавців, публіцистів і вчителів (її вуйко був головним рабином Стокгольма), студіювала філософію в засновника львівської – знаної потім як Львівсько-Варшавська – школи філософії Казімєжа Твардовського, була однаково досконало обізнана і в класичній, і в модерній філософії. Захистила дисертацію про Геґеля, але справжня пристрасть її належала критичній і теоретичній рефлексії над аванґардом: кубізм, конструктивізм, конструктивний реалізм, монтаж, колаж, теорія симультанізму, кіно. Приятелювала і дискутувала з Віткацим, який залишив її відомий портрет, Леоном Хвістеком, обожнювала

модерніста попереднього покоління, львів'янина Кароля Іжиковського. Входила до клубу єврейських студентів-філософів Львівського університету, була прихильницею ідей сіонізму, співзасновницею Народного університету ім. Айнштайна, де читала лекції з естетики; приятелька, шанувальниця і критик знаного львівського артистичного товариства «Артес», яке складали львівські євреї, поляки, українці (серед інших, і Роман Сельський), вірмени. Критика, публіцистика, мандри містами, світами, дописи до лівих часописів, як-от легендарних львівських «Сиґналів» Кароля Курилюка.

Окрема роль в оригінальному письменстві: Дебора Фоґель була однією з найяскравіших протагоністок європейського «ренесансу їдиша», писала польською та їдишем, що далі, то більше їдишем, попри те, що мусила навчитися цієї мови, яка не була рідною для інтеліґентських кіл, з яких вийшла. Виключно їдишем створила дві книжки лірики, «Фігури днів» (1930) і «Манекени» (1932), обидві опубліковані львівським видавництвом «Цуштаєр», заснованим за її участі для поширення літератури їдишем. Це «поезія холодної статики», раціональний конструктивізм найвищої температури і пристрасті, грандіозне втілення власних естетичних теорій і поглядів: про «білі слова», «зужиті слова», «людину-манекена», про значення кольорів, прості речі і підставові фігури, в тому числі мови.

По війні довгий час була цілковито забута: Шоа, розсіяння пам'яті, цензура свідчень і спогадів. Дуже довго після війни її не було взагалі. Потім, поволі, вона почала знову з'являтися – але наразі лише як ґлоса, епізод у біографії Бруно Шульца. Довго залишалася такою, навіть після усвідомлення її значення у становленні Шульца-прозаїка.

Спершу просочилися якісь свідоцтва про те, що Дебора Фоґель не просто мала стомунок до шульцового перекладу «Процесу» Франца Кафки, але й обґрунтоване припущення, що саме вона могла б бути в цьому дуеті головною, адже Шульцова обізнаність у німецькій мові не дозволяла йому самостійно зробити такий складний переклад.

Далі: поступово, головно завдяки Єжи Фіцовському, ставало зрозуміло, що без Дебори Фоґель, цілком можливо, ніколи би не було Бруно Шульца як прозаїка – принаймні так би не було. Перша версія «Цинамонових крамниць» поставала як листи вкрай несміливого і непевного свого письменницького хисту Шульца до Львова, до Фоґель. Вона його підбадьорювала, намовляла писати, рекомендувала, знайомила, влаштовувала зустрічі і налагоджувала контакти. Їй це потім воздалося несправедливістю: мало того, що чимало сучасних критиків вбачали сторонній вплив на неї, її вторинність і мало не епігонство щодо Шульцової манери, то й довгий час по війні в ній не могли розгледіти більше, аніж власне «музу Шульца». Взірцевий сентиментальний сексизм, маскований під ідеалізм. Тим часом її власна манера цілком оригінальна і радикально відмінна від Шульцової. Порівняння її з Шульцом так само затінює суть справи, як порівняння Шульца з Кафкою. Нічого не додає до розуміння, а найважливіше відбирає.

На щастя, їхніх стосунків це не попсувало. Вони були позначені найвищої взаємною шаною, визнанням і любов'ю. Вони вміли розгледіти, зрозуміти і поцінувати одне одного. Вони добре знали ціну собі й одне одному.

Кляйст відійшов на той світ зі своєю коханою Генрієттою Фоґель. Шульц загинув окремо від своєї коханої Дебори Фоґель, в іншому місці, в іншому місяці, але того самого року, з тієї самої причини і від рук тих самих виконавців.

В останні роки дедалі більше Дебора Фоґель знову стає сама собою, незалежно від шульцівських контекстів. Виявилося, що поза цими контекстами було ще надзвичайно багато інших. Відбувається поступова реставрація: пам'яті, постаті, творчості, спадку, зацікавлення. Вже декілька років її жваво вивчають у Польщі. Переклади з'явилися також німецькою. Дві найвідоміші дослідниці живуть у Варшаві і в Цюриху.

Спадок виявився далеко не такий малий: окрім двох суто ліричних збірок і тому «Акації квітнуть», це десятки дописів, статей, есеїв і критичних оглядів, листів.

Дві ліричні збірки – «Фігури днів» і «Манекени» – рідкісної сили переконливості синтеза преференцій авангарду, які мали для авторки вагу життєвих цінностей, політичних переконань у важливості модернізації та урівноправнення цілої культури їдиша, глибокого відчування сутності модерного Львова, особливо його єврейських дільниць – і автентики особистих переживань, смутку і меланхолії.

На щастя, ми не належимо до покоління, яке могло завинити перед Деборою Фоґель та її родиною. Ми не винні перед Деборою Фоґель. Але ми винні їй. Передусім винні знати її, винні знати.

Замарстиновом я давно вже ходжу по-іншому. Тепер по-іншому ходжу і Лісною.

Юрко Прохасько, Львів, березень 2014 р.

Вважаю своїм приємним обов'язком висловити щиру подяку всім, хто допомагав мені в роботі над перекладом та його редагуванням – Тетяні Батановій, Владиславі Москалець, Наталії Риндюк і Оксані Сікорській, а також Томасу Соксберґеру (Відень), чиї поради стали вирішальними в тлумаченні слів та образів*.

---

* Mein besonderer Dank gilt Thomas Soxberger (Wien) für seine entscheidende Hilfestellung bei meinen Bemühungen, den jiddischen Wortschatzes exakt auszulegen.

monotype

Дебора Фогель

ЗБІРКА «ФІГУРИ ДНІВ»

Львів, 1930

Передмова

Закон дії нудьги безжальний; виявляється цей закон не тільки в подіях і переживаннях – він регулює і відмірює також перебіг життя форм.

Нудне може стати стилем. Це означає, що вичерпалися, зужилися комбінації форм певного ґатунку. Адже форми можуть зношуватися, так само як речі й події. І тоді вони переходять в сірі поверхні, які десь втратили контури, а разом з тим й барвистість і фантастичність, цими контурами надані. Це також означає, що вичерпався й завершився певний тип світогляду.

Ось так і приходить нудьга: ні факти життя, ні комбінації форм вже не мають ритму й напруги переживань. Без нудьги незрозумілими залишаться спроби нового стилю. І саме тут беруть початок мої вірші.

Новочасна пластика збагнула, що поверхня, контур і барва – це тільки елементи особливої реальності, що її витворює композиція. А в поезії саме слово виконує роль контуру й барви. Однак слово надто міцно пов'язане з раціоналізованим життям; надто сильно вкоренилася його функція носія й передавача потреб та орієнтацій життя. А тому й важче обґрунтувати й з'ясувати роль слова в поезії: воно має бути лише елементом конструкції певної особливої реальності.

Мої вірші я розумію як спробу нового стилю, добачаю в них аналогії із сучасним малярством.

Спрощення позірної кількості вражень і зведення їх знову до кількох простих, кутастих, повторюваних жестів – монотонність й холодна статика мають виразний зв'язок з кубізмом в його загальній формулі.

Спрощення це береться з відкриття, що розмаїття та кількість – це лише додаток і надбудова. Те, що незмінно міститься у схематичній геометричній фігурі. Це помітно, коли ускладнення, що його причіпляємо до кількох речей та подій, досягають стану найвищої напруги. Тоді воно нараз може перейти у свою протилежність – в геометричну

поверхню, в сіру, аскетичну лінію. Геометрична фігура – це засада монотонності з характерною для неї повторюваністю одного контуру.

Так може виникнути новий тип лірики, лірики холодної статики й геометричної орнаментальності з її монотонністю і динамікою повернення. Вона може зайняти місце мелодійності й динаміки, які ще донедавна вважали єдиною засадою поезії.

Монотонність може стати ознакою стилю. Вона аналогічна ритмічній монотонності орнаменту. Вона виводиться з монотонності як тема. Виявляється в методі оперування кількома спрощеними предметами, ситуаціями, станами і назвами речей, які постійно повертаються в кількох комбінаціях. З цієї теми теж беруться такі знаряддя форми, як: перелік речей та ситуацій або вживання числівників в якості графічних знаків, які посідають місце кількох подібних речей, а може навіть й однієї речі, що повторюється багато разів.

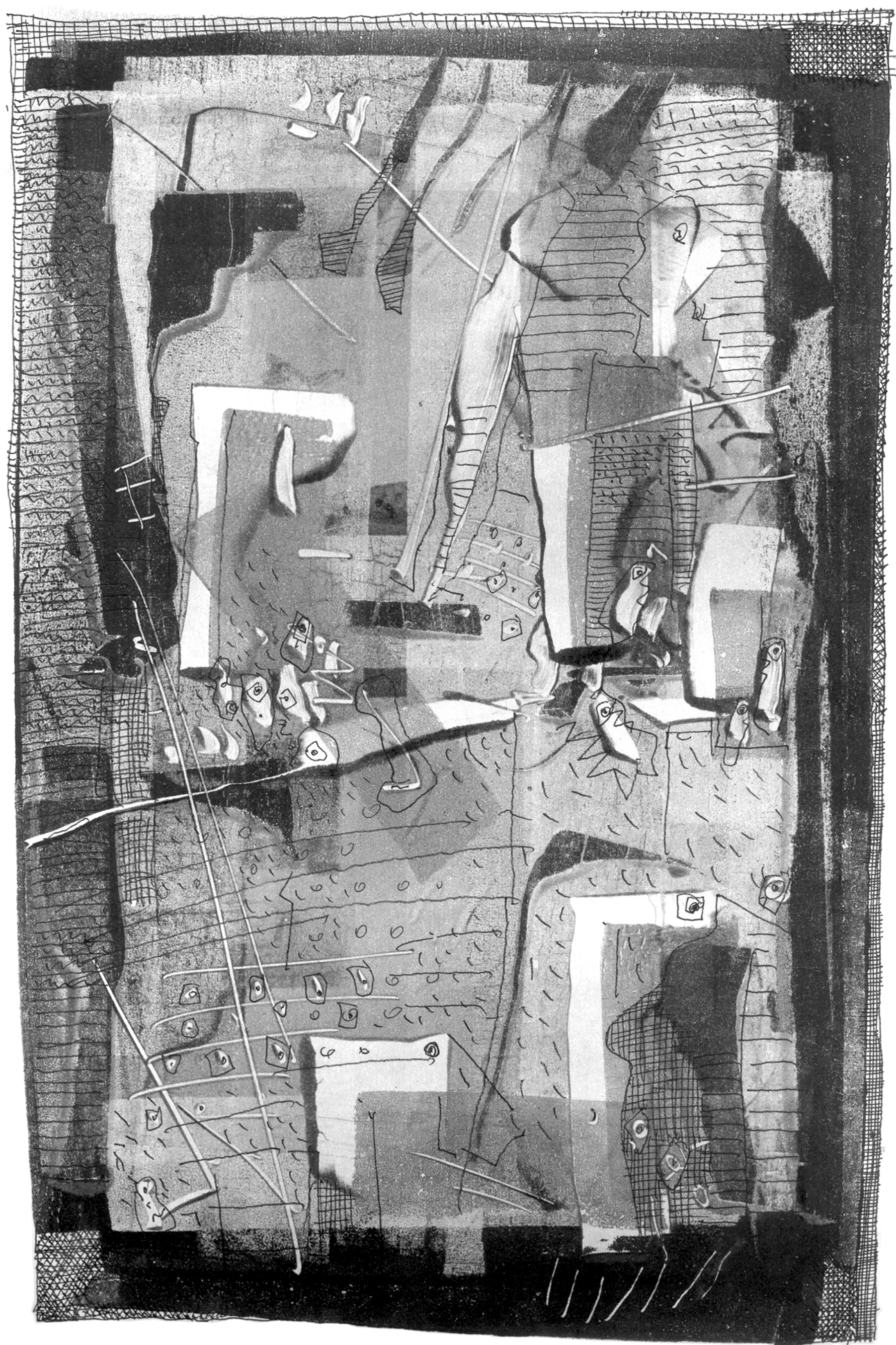
Важко досягти кількості й барвистості, коли прагнеш обмежитися істотними, постійними елементами, кількома кутастими, неотесаними блоками ситуацій. Така геометрична орнаментальність може справити враження холодної й надто вже прорахованої в порівнянні з метафоричним стилем, який оперує несиметричною орнаментальністю оздоб. Але «треба бути дуже гарячим, аби могти бути таким холодним» – відповідав колись Іжиковський*, коли йому закидали «брак теплих почуттів».

Ця збірочка віршів має стати прикладом саме такої лірики, лірики того, що в житті статичне.

Однак мене зрозуміли би хибно, якби визнали ці поезії за штучний експеримент. Ця проба форми є необхідністю, досягнутою й оплаченою пробами життя.

---

* *Кароль Іжиковський (Karol Irzykowski, 1873–1944) – польський літературний і кінокритик, теоретик мистецтва, письменник, біографічно тісно пов'язаний зі Львовом. Автор модерністичного роману «Палуба». Його естетика й погляди справили значний вплив на Дебору Фогель (Ю. П).*

фігура дня

сірий прямокутник.
другий. третій.
сім разів відкривається бляшаний прямокутник.

жовте сонце. червоне сонце.
з одного боку, з другого боку:
прямокутник дня зімкнувся.

сірі птахи із бляхи пливуть.
кльоцки пухкого тіста з двома руками
й двома ногами
катуляються в сірій глині світла.
чотири рази на день.
жовте сонце з одного боку прямокутника,
з другого.

перший місяць жорстких бляшаних квітів,
другий, третій місяць
липко-бляшаних квітів, рук і одежі.

скільки разів уже відчинявся
скільки ж разів зачинявся
бляшаний прямокутник
жовтим сонячним колом з обидвох боків.

переріз

багато днів було вже в скляній кулі.
багато сонць, з двох боків,
багато сутінків, двічі на день.

день – прямокутна брила.
семикратний блок із двох сонць
називається тиждень.

сім разів: жовте світло. синє світло.
сім разів: жовте сонце. біле сонце.
підраховуєм незужиті дні.

і знову рахуєм:
другий тиждень, третій, четвертий.
блок тридцяти сонць: місяць.

і знову рахуєм:
другий тиждень, третій, четвертий.
блок тридцяти сонць – місяць.

три місяці синіх небес і липкої брості.
три місяці яскравих металевих квіток,
пташок, одягу.
і три, у яких все однакове.
і три з днями пласко-паперовими, як білість.

і нічого не надходить.
скільки разів уже бачено липку парость.
скільки вже було днів паперових білого кольору.

натюрморт зі студінню

пів року
лежать дні в зелених сутінках,
як на фламандських полотнах з зеленою студінню.

півроку
тягнуться ночі дванадцять годин,
довгі, як дні без тіл.

день – це протяглість склистого кольору,
розділена на дві половини
пласким червоним кружечком.

між чотирма сірими стінами прямокутника світу
стоять дошки тіл,
лежать пласкі, як дошки, поліна двоногі
дванадцять й дванадцять годин.

і більше нічого не діється
в скляному чотирикутнику
з жовтою зіркою, з білою зіркою.

лиця зсуваються в пласкі шиби.
чотирикутники безбарвного скла, як дні.

і тупі дерев’яні чотирикутники
водяво-жовтого кольору:
шматки пласких дощок, деревинно-жовтих, як ніч.

білі чотирикутники

тижні білого кольору.
три місяці з білими чотирикутниками дня.
рік у рік надходять ті три місяці
з сімома ліченими днями на тиждень.

щодня сіра матерія снігу, з сірого неба,
сонця червоні: червоні місяці.
кожен день чотирикутник з синім крайчиком ночі.

сім разів на тиждень
білий день, червоне сонце, всі тіла.
вулиці стоять без довжини.
в першій стоїть білий дім,
в другій один, два, три
білі доми, сірі доми:
важкі й легкі тіла. холодні тіла.

сім разів надходить чотирикутник дня.
і знову питаємо,
уже всьоме питаємо:
навіщо ноги підіймати, навіщо руки.

натюрморт у склі

між двома біло-сірими, череватими чашами світу
скляного плоду простору
висить перехняблена біла паперова кісточка
твердого, кутастого сонця.

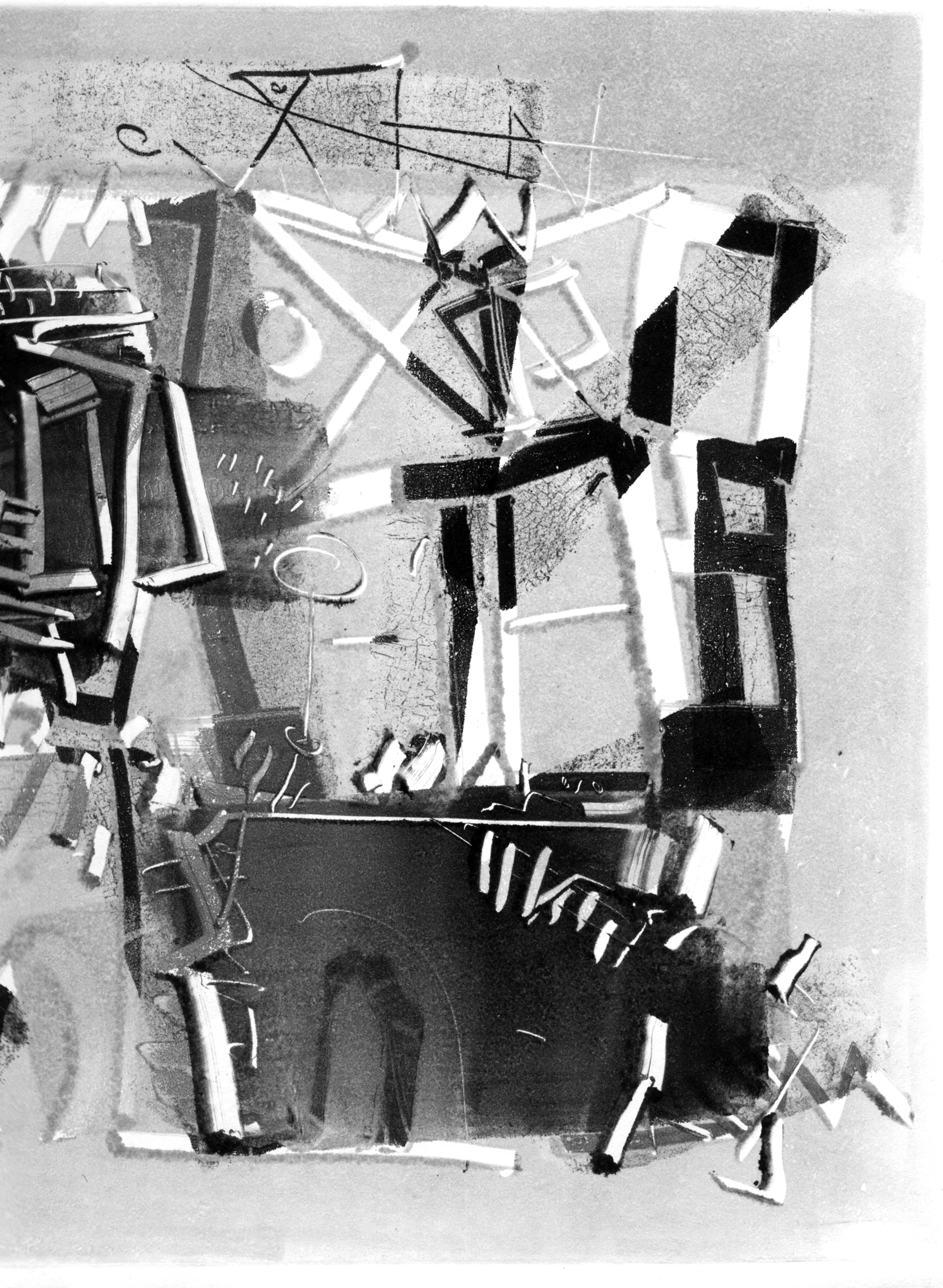
день у день біла кісточка в плоті скла,
кружляють тіла з лицями, як прохолодні
                                        пласкі шиби,
і скляні птахи прилітають й відлітають,
                              як однакові згустки днів.
перші сутінки. другі сутінки.

поки випаде зі скляних посудин тіл
безбарвний плаский чотирикутник звуку:
як довгий зойк скляних друзок.

тепер усі зустрічі звучать монотонно:
як куля безбарвного скла,
як пласка шиба водянистого скла.

як довге зітхання холодного скла.

натюрморт з чайками

із запашної блідості моря, що йде і приходить
безліч разів
між двома сонцями –

насувається куляста сірість на сім днів.
сім днів: сім сірих перлових намистин
падають поодинці: перша намистина й сьома.

сірі паперові мушлі чайок
йдуть. приходять. вдесяте.
                                        вдвадцяте:

коли настануть перші сутінки,
доки не настануть сутінки другі.

із зітханням кулястим
і однобарвно-сірим, як намистина дня.

як так може котитись щодня жовта зірка,
як так можуть находити бліді хвилі
                                        й чайчині мушлі
а люди піднімають ноги,
коли всі дні – одна суцільна намистина,
що напливає сім разів на тиждень.

пласка полуднева декорація

сірі прямокутники паперу.
кольорові прямокутники:
сірі будинки. кольорові будинки.

перед паперовими чотирикутниками застигають
червоно заштриховані кружальця.
кутасті й паперово-цупкі, як люди зайняті:
жоржини червоні

і жовті кружальця: маленькі сонця із бляхи
з масно розтяглим запахом олії
стоять загублені, як люди ополудні.

будинки, жоржини, соняхи
кружляють на першій вулиці, на другій вулиці:
від 5 ранку. вже тиждень. вже десять
                                        і двадцять років.

злипаються легкі ляльки зі скляними очима
в зелено й біло помальованих віконних рамах
лиця білі і жовті:
трикутники білого картону, жовтого.

скляні краплі еліптичних очей в зелених вікнах
ходять кутастими бляшаними вулицями.
металева куля клейкої спеки замикає
                                        застиглі вулиці.

у жовтому світлі звучить скло
дві години.
тоді дні втрачені.

дванадцята дня

порожнеча – це куля скляна,
наповнена жовтою глиною світла.

три білі яблуні
скидають квіт: кружальця бляхи.
два згустки тіл
підносять руки: чотири жовті полінця з пальцями.

і глиниста маса стонога, сторука
пхнеться, як гострий край куба
крізь глиняну кулю:
раз, другий.

тоді несе в собі бляшаний голос
пошарпаної червоної катеринки
монотонне звучання днів – шибок скляних
і круглих вулиць,
що триває дванадцять годин у домі, де мешкають.

солодкий бляшаний ритм однакових днів
зчіпляється зі скалками звуку: навіщо.
(ніби пошарпана червона катеринка).

тепер вже не рахуєм років незужитих:
цьому жовтому жару вже тисяча літ.
назавжди все лишиться так, як є.

червона катеринка дня хай тягне
свою бляшану дешеву мелодію.

сонце на жовтих вулицях

будинки – жовті бляшані квадрати,
накинуті на синю тканину.

на кутастій вулиці з жовтого цупкого металу
пахне липким світлом,
клейкою бляхою
і водянистим склом.

сонце – скляна помаранчева куля
між бляшаним жовтим листям будинків,
між бляшаними тарелями вулиць.

на металевих вулицях
кружляє тепер єдине тіло:
жовте сонце.

сонячне тіло
солодший тягар,
ніж дві кулі грудей з білим молоком.
легший тягар,
ніж падучі квіткові кружальця білої пахучої бляхи.

до чого ще йти,
до другого тіла з руками й ногами.
сонце це тіло. гаряче. волочиться вулицями.

осіння декорація з людьми

в синьому скляному плоді
стоять намальовані на шпалері неба
доми: дім сірий, брудно-рожевий,
вапнясто-зелений.

нижче плинуть кудись
струмки сірого солодкого перлистого молока:
вулиці з фігурами з жовтої усміхненої бляхи.

фігури носять очі з плям солодкої сіризни:
кольору ходячих вулиць,
на яких усе вже все одно.

і очі з важких плям золотого оксамиту:
кольору довгих вулиць по багатьох місяцях
зі стількома даремними ходіннями,
з певною кількістю повернень.

пергаментовий пейзаж

на жовтій порожнечі пергаменту написані
сірі риски іржавими трикутниками листя.

на пергаментних тарелях вулиць
пахне золото листя
приреченими речами.

і фігури дерев’яні, загорнені в людський одяг,
кружляють повільно на круглих
                    пергаментових тарелях,
куди ніколи ніхто не заходить.

тричі надходять
чотири такі тижні.

і тепер вже нічого не може настати:
тож хай усе буде, як є.

осіння гравюра

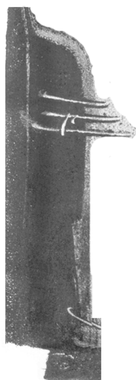
на сірій цинковій платі світу
прорисовані холодною голкою
сірі штрихи квадратів:
три, чотири, п’ять коробок-будинків.

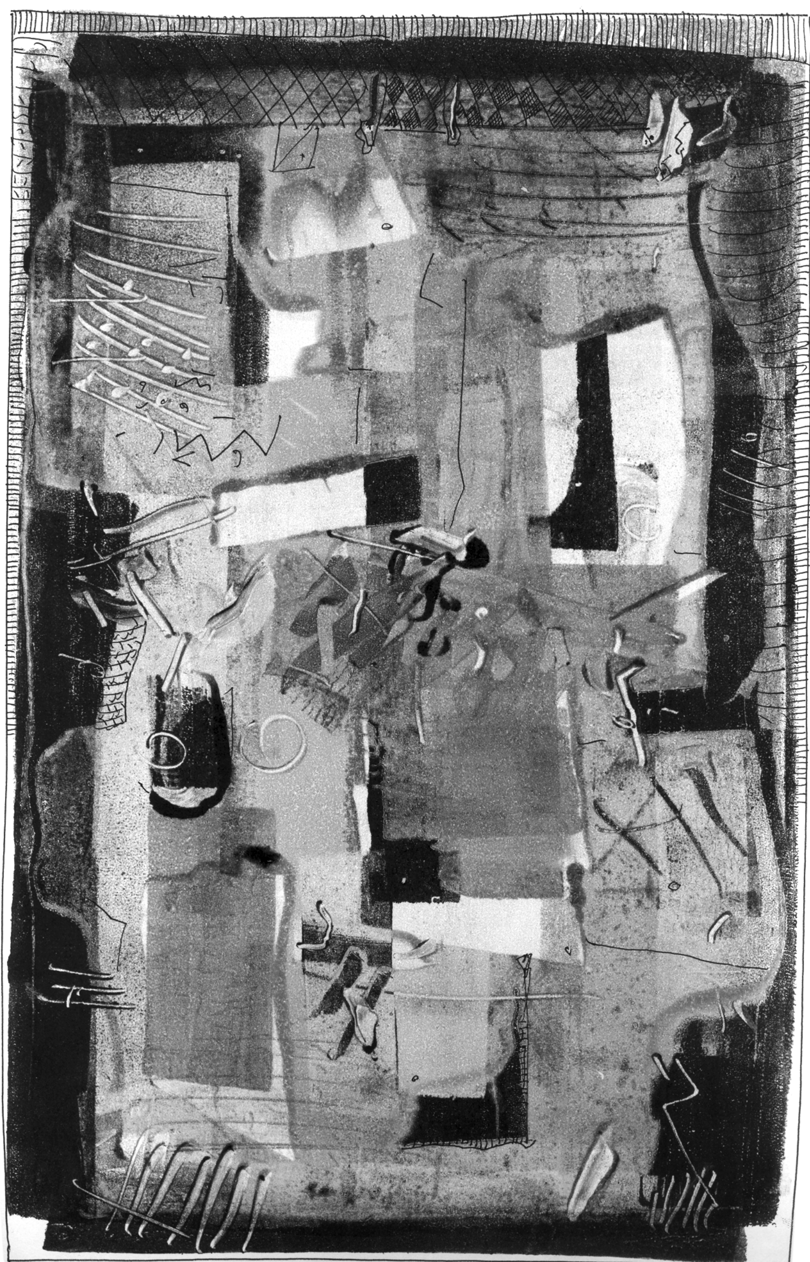
три жіночі голови з цитриново-жовтого картону
(кольору покинутих речей)
ліпляться до молочних шиб
на бляшаній дощці дня,
на семи цинкових дошках тижня.

сіре солодке молоко однакових днів
скрапує тридцять разів,
скрапує тричі по тридцять

в три цитриново-жовті тарелі облич
в скляних кружальцях очей,
що стають солодкими плямами сірості,

як молоко днів, коли вже нічого не хочеться.

у вікні

о шостій ранку відчиняються
червоні, жовті, білі віконниці.
о шостій вечора зачиняються
кольорові віконниці.

о шостій ранку
прилипають
до червоної, жовтої, білої рами
цитриново-жовті, глиняно-брунатні, крейдяно-білі
обличчя.

у пласких скляних шибах полуднів
жовті й білі лиця стають прямокутниками:
а люди злипаються в чотирикутних рамах днів.

сім разів чахнуть
жовті квадрати стін навпроти,
з лицями білими й жовтими:
сім днів на тиждень гаснуть:

як туга,
семикратно зліплена в рамі:
червоній рамі, жовтій.

світ з багатьма тижнями в квадраті стін,
що сходить теж сім разів на тиждень
прямокутними сонцями цитриново-жовтих,
глиняно-брунатних, крейдяно-білих лиць.

лиця, дні, тижні, сонця, прямокутники.

сірі вулиці

вулиці, як море,
відбивають барву туги
і важкість чекання.

тепер вони сірі,
як перла персика.

і цитриново-жовті обличчя
у вікнах блідо-жовтих будинків
                                        гаснуть,
як бліді прозорі світельця,
що чахнуть о четвертій ранку.

на молочно-сірих вулицях
не рахують вже втрачених днів:
вони спливають, як солодке густе молоко.

лиця гаснуть кольором персиків,
як сірі вулиці з жовтими місяцями ліхтарень,
які вже нічого не хочуть.

сірі будинки

сірий будинок.
другий сірий будинок.
третій, четвертий сірий будинок.

сходяться.
день. другий день.
7 днів тижня.

проходять 20 чи 30 метрів,
12 годин поспіль.
за перший день. за другий. за сьомий.

світло з’являється. в першому домі. у другому.
світло гасне. в першому домі. у другому.
о 7 вечора. о 10 вечора.

наступного дня
далі йдуть разом на віддаль 20 метрів
два, три, чотири сірі будинки.

передміські кам’яниці

за мотивами утрілло

в блідо-рожевому будинку продають:
тютюн і сигари,
блідо-дешевий дим для вечорів покинутих людей.

а он на тому розі –
там купують каву: липкий, брунатний напій.
він ніжно пестить, як і синій дим.

сім днів хитаються на вивісці із бляхи
з бузковою фігурою по лаку
смутні довгасті літери:
дім красуні-габріели.
тут можна вкоїти розбите серце. на вечір-другий.

аж поки під цинічним:
стара білизна
продається тут,
на два самотні серця не натрапиш,
пронизаних стрілою,
рисунок олівцем,
на два навік розбиті серця.
та їх історію, вишкрябану кострубато.

усі сім днів, щотижня, два серця банальні
стрічаються рисунком на стіні,
тут-таки підпис, що починається словами:
ти найкращий спогад мого життя –
а кінчиться безпомічним кавалком:
ти був нещастям усього мого життя.

неділя передміських будинків

перед побіленою на зелено автомобільною
майстернею
лежить 1 червоне колесо
і жовтий автомобіль з 3 червоними колесами.

перед жовтим домом, перед першим
і другим сірим домом
сидять увесь сьомий день:
три, чотири, п’ять згустків жовтого тіста
зі скляними очима:
колеса, які не мають куди йти:

і жодне авто не заїздить, жодне не виїздить
в червоному гаражі без вікон.

але в понеділок о 6 рано
підуть далі на віддалі кількох метрів:
зелена ремонтна платформа, червоний гараж,
сірі доми, машини з 4 колесами
і грудки тіста на ногах.

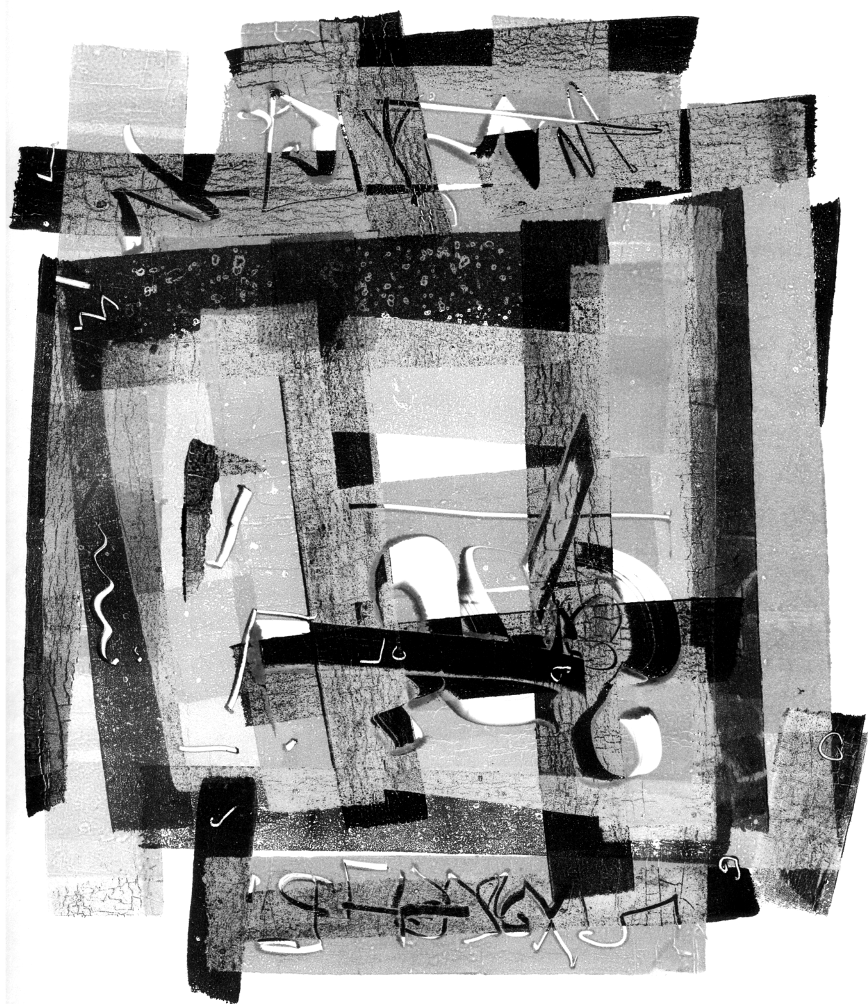
знову велика куля порожнечі:
може прийняти доми, авто, тіла.

плач подвір’яних мурів

чим вони завинили, стіни найнижчі,
що їх навіть не побілили,
лиш обмазали чорною й жовтою масною фарбою:
з цинічними рекламними написами.

з того боку сходять щовечора
1000 сонць. вже о 4 пополудні сходять
електричні круглі очі. червоні. ультрамаринові.
помаранчеві.
роблять еластичними тіла з грудьми,
як пошукові очі людей.

та там висить 7 днів у тижні пласке сонце,
пестить цинічні реклами.
може, так навіть з’явиться
легенда про жовте, про єдине сонце.

сонце великого міста

менше за місяць сонце великого міста
і менше за будь-яку червону лампу,
і за кожне оранжеве чи синє лампове сонце,
що сходить щовечора о шостій.

яскравіш за соковиту помаранчу сонця
світять жовті й червоні яблука ламп.
можна їх полічити: як дні, що стікають,
коли вони висякають із синьою ніччю, як сонця.

десь тут ще вапняно-білі будинки,
що відкривають й закривають червоні віконниці,
                                        зелені віконниці,
і вікна відчиняються й зачиняються
разом з жовтим сонцем.

а є теж найнижчі стіни
тьмяно-зеленого й тьмяно-червоного кольору,
де серця намальовані червоною крейдою
                                                    і синьою
й послання нашкрябані.

і, можливо, сонце тут ще потрібне.

міське сонце і міський місяць

сім разів на тиждень
висить жовта вивіска над сірими блоками стін.
хто їх рахує.

семикратно спалахує в синій кулі
плаский ліхтарик. мізерніє щодня:
серед тисяч червоних і жовтих ліхтарів
тисяча перший.

навіщо ще сходить жовте сонце,
навіщо білий місяць
понад тисячею цитриново-жовтих синіх
вишнево-червоних сонць,

хто їх злічить
вдень з тисячами червоних, зелених,
жовтих сонць,
уночі з тисячами червоних, зелених,
жовтих сонць.

пісня кольорової світляної реклами

пісня кольорової світляної реклами,
червоних, жовтих, синіх літер,
пласких кутастих сонць шрифтових штрихів.

кольорові риски реклами взуття і хутра –
це пісня, написана ніжним поетом
на сірому картоні міських мурів.

вишнево-червона ковзає і повзе, як друге тіло.
ультрамаринова пестить, як невміла рука.
цитриново-жовта холоне своїм холодним
металевим світлом.

червоні, сині, жовті риски тіл
можуть волочитись двадцять чотири години.
можуть сходити п’ять і десять разів на день.

між електричними сонцями реклам
не варто лічити жодного дня.

тільки всотувати кольорове тіло світла.
тільки вдихати його глевкий запах.
і кружляти.
в прямокутнику. в колі. в параболі.
чотири рази на день. п’ять і десять разів на день.
безліч разів йти і йти
від одного тіла до іншого,
зваблені холодними кольоровими очима ламп.

будинки вночі

нічні вулиці були би втрачені,
а ми були би покинуті:
якби не будинки.

вони стоять на вулицях.
і, може, чекають,
як ми, другого тіла.

тоді їх можна порівняти з тілами:
цей сірий дім з червоним світлом
і той другий сірий дім. зі світлом золотим.

цей перший дім,
як прозоре легке тіло,
яке ще може за чимось тужити,
що могло би статися, та не стається.

а другий дім –
тіло зернисте із солодкими зернятами світла туги
тридцяти вечорів на місяць, повних чекання,
і вже не чекає.

і є ще до кого піти
в скляній кулі міста без тіл.

плакатна стіна під дощем

дощ вкриває сьогодні сірі будинки
другою верствою
свого сірого загуслого кольору.

ти далеко.
кожен тепер далеко.
і ні до кого не підеш.

спираюся
до стіни з плакатами, обклеєної
цитриново-жовтим і помаранчево-червоним
папером.

дощ вимив сьогодні яскраво
кіноварно-червоні літери, що розповідають:
сьогодні десь крутять кіно,
фільм про балерину червону.

ці червоні риски – то руки, що пестять,
і руки, що важко спадають
на гарячі тіла з жовтих паперів.

між десятьма сірими будинками
обклеєна жовто й червоно дощана стіна
єдиним барвистим тілом будинків.
і можна пригорнутись до нього,
як до людського тіла,
що сьогодні дуже далеко:
не наближатись до нього.

три будинки

помалювали кольором рідкісних плодів
прямокутні коробки
з фігурами, що кружляють із ранку до вечора:

у вишневому домі
дні задушливі, як плоть на тілі чекання.
там можна втішатися днями, як скляними
вишнями ламп.
і все може статись з тілами.

а в помаранчевому домі
накладаються тридцять верств сірості
тридцяти днів
і стають склистою рідиною
днів, коли усе вже байдуже.

але в цитриново-жовтій коробці,
де живуть по семи роках чекання
дні, пласкі скляні шиби
ночі, скляні прохолодні плоди.
і відомо: нічого не буде.

ще лічених сім літ, і дні стануть ясні, як шибки:
як тиха радість скляна.

натюрморт з будинками і лампами

у пласкому паперовому чотирикутнику
стоять жовті коробочки з бляхи
з фігурами червоної порцеляни.

а між бронзовим, гарячим листям
закриває ліхтарник скляні плоди:
круглі помаранчі і подовгасті еліпси цитрин
з пахучого кольорового скла.

прихилитись до запашної бляхи будинків.
і їсти прохолодну плоть
червоних скляних помаранчів,
жовтих скляних цитрин,
з їх солодкими зеренцями світла посередині.

скляні квіти

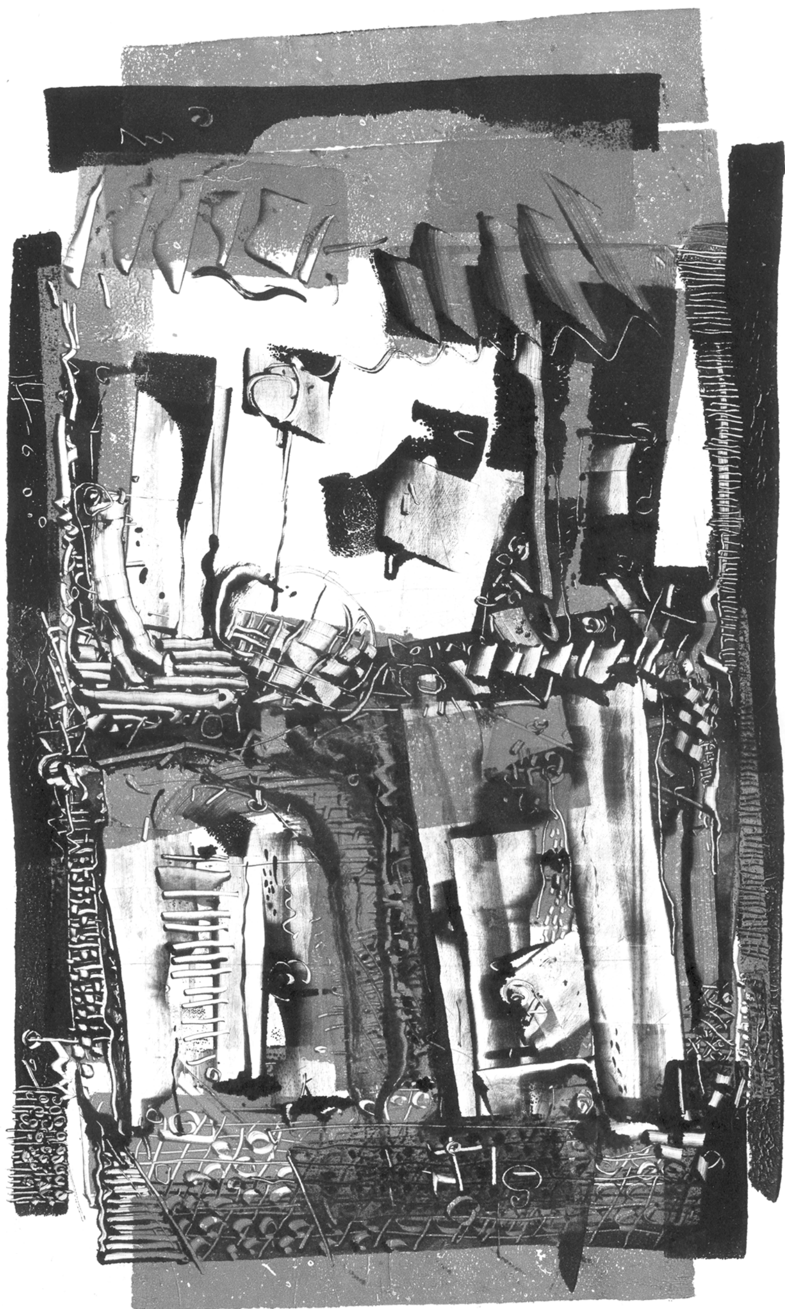
повня – білий квіт вишні.
смакує тьмяно липкою тугою
семи років.

а ліхтарні
жовті тюльпани зі скла,
посаджені в першому, другому, третім завулку.

жовте скло
пахне холодними руками,
бурштиновими намистинами персиків.

можна піти першою вулицею.
другою.
вбирати краплі синього місяця,
що пахне липкою тугою,
і прохолодою жовтого ліхтарняного скла.

що ще може статися кожного вечора:
крім далекого запаху липкого чекання,
крім холодного скляного запаху персиків.

примітивне життя в місті

чи можна жити як синя гора,
можна жити як зелена ріка,
між сонцями ламп і місяцями реклами,
між вишнево-червоними помаранчево-жовтими,
листяно-зеленими міськими сонцями?

прохолодна вода, що пахне сталлю, вона
приходить з труби,
і вода палючого повітря, що смакує
жовтим металом:
можуть бути як зелене тіло ріки, що пестить.

і сонячні вишні, сонячні помаранчі реклам
череваті плоди:
як золоті яблука, вишні, сливи,
що холодять тіло своєю склистою плоттю.

усіма вулицями можна йти
як ходить ріка: двадцять років і сто років.
як гора стоїть: двадцять і сто років.
сім днів на тиждень.
тією самою вулицею всьоме.
тисяча синіх й червоних сонць всьоме.

поки жовті стіни плакатів й кольорові сонця ламп
наповнять круглу залу нічного міста.

і ми вже не покинуті, йдемо,
огорнуті ніжними руками плакатів,
пещені гарячими тілами ламп,
дві й три години.
аж поки повернемось у плаский
чотирикутник дому
і вичерпуємось: як жовте сонце, як білий місяць.

вулиці й люди I

можна жити, як вулиця:
як жовта,
сім днів ходяча бляшана стрічка
між туманно-сірими, кавово-брунатними,
помаранчево-жовтими будинками.

о шостій ранку
відчиняються жовті вікна вулиці,
що збирається в довгий похід
від першого дому до другого.

чотири рази на день
йдуть до другого дому й назад
до першого.

надвечір стають ясною вулицею,
що впирається
в десять жовтих ліхтарень
і тужить ще за одною.

десять ліхтарень
ведуть синю вулицю до другої
дві, три, чотири кришталеві подзвінні години.

і стаємо втомленою вулицею,
що повертається в туманно-сірий, кавово-
брунатний, помаранчевий будинок
і вже не хоче бачити порожню кулю світу
без довжини.

вулиці й люди II

з круглих жовтих вулиць дванадцятої години,
з прямокутних вулиць з молочно-сірої
речовини осені
і пласких паперових вулиць,
що змішались з тілами,
як з восковим яблуком мішається фарба.

на жовтій вулиці
горить жовтий тілистий метал чекання.
з сірої вулиці
тихо спадають тверді намистини
тридцяти персиків на місяць.

а пласка біла вулиця
відбиває сумний папір щастя:
щоденної ходи і другої вулиці.

і стаємо жовтою вулицею.
сірою й біло-паперовою вулицею.

втома

нині знову
п’ятнадцяте місяця.
багато разів уже приходило п’ятнадцяте місяця.
багато разів минуло чергових п’ятнадцять днів.

щороку квітнуть яблуні.
і знову жовкнуть.
а каштан за моїм вікном жаріє червоно.

сім літ минуло,
відколи рахую літа незужиті.

що станеться цього року. що наступного.
навіщо прийдешні роки:
нічого не діється.

не рахувати роки.
є тільки дні:
один день, що повертається тисячократно.

восьма осінь

сім літ
лічила я осені:
дерева знову червоні і жовті
і нічого не діється.

а тепер уже й не рахую:
сонце – гаряче тіло, що волочиться вулицями.
лампи пестять.
пестять жовті й червоні плакати.

а будинки
тіла сумні.
можна йти з ними
три й чотири години.

і нічого більше не станеться.
хай все завжди буде, як є.

червона квітка

про вогненно-червону квітку,
що розквітла за ніч
в кімнаті самітника.

звідки взяла цю полум’яну барву
тепер, коли сонце – кружечок з плаского паперу
і в’яне вже о третій пополудні
між чотирма побіленими стінами,
куди ніхто не увійде, щоб урухомити
застиглу рідину чекання.

а, може, ця вогненна барва,
яка сім літ чекала на цю квітку,
береться з гніткого клімату кімнати,
де хтось сім довгих літ
зрікався кожного дня поодинці,
пізніше годину і другу.

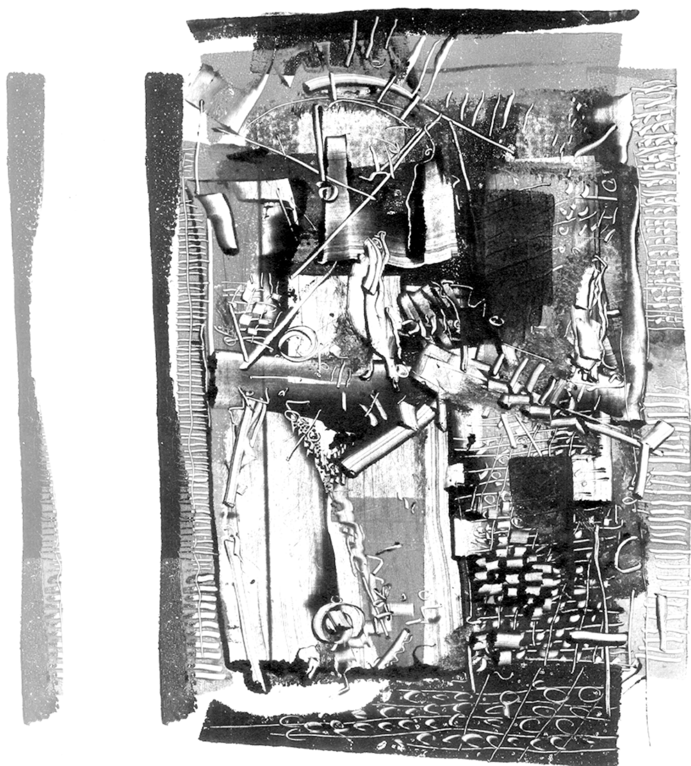
аж розквітнули персиками:
як кінчається семирічне чекання квітки
в темній хвилі тяжкої сливової барви.

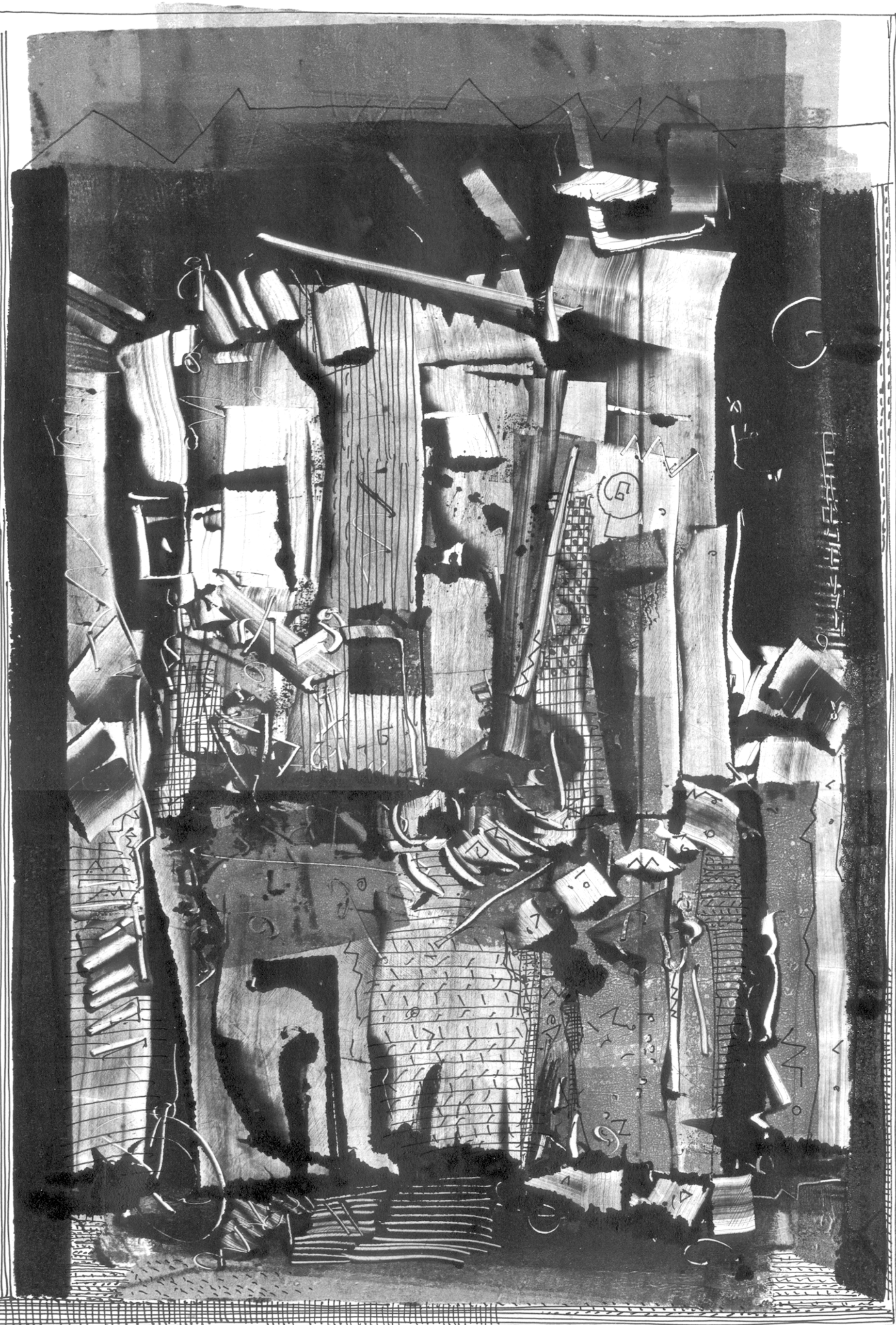
пісня бурштину

жовтий бурштин – це сльози дерев,
що оплакують золотого жука.

пахне липкою живицею жовтих днів,
в яких усе може статися,
і сірою речовиною днів,
коли все уже байдуже.

в його прохолодних намистинах
лежать замкнені
липкі зітхання тридцяти днів:
липкі краплі персика.

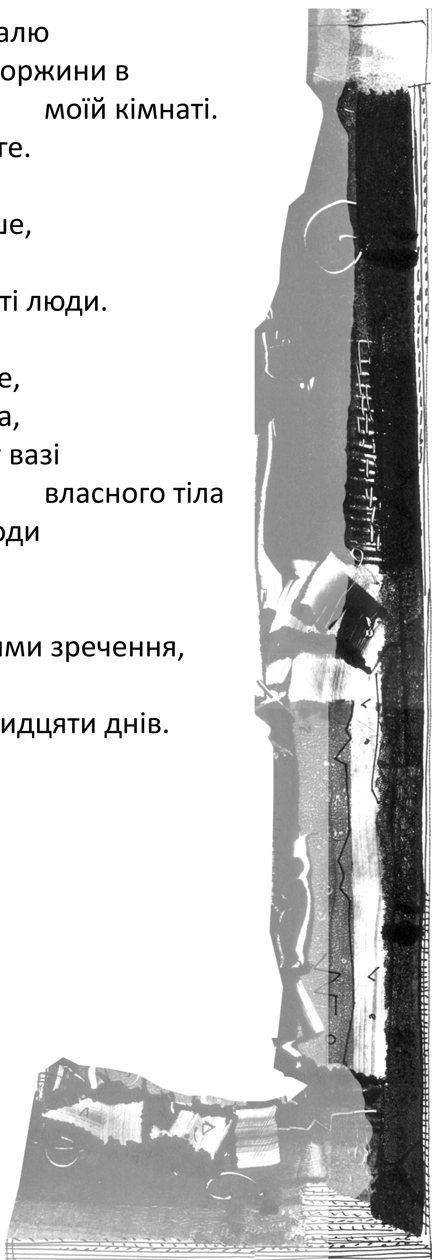
осінні жоржини

у флаконі синього кришталю
стоять три чайно-жовті жоржини в
моїй кімнаті.
тепер вони квітнуть удруге.

коли вони квітнуть уперше,
вони ніби з цупкої бляхи:
як люди кутасті, як зайняті люди.

а коли розквітають удруге,
вони ніби тиха порцеляна,
ніби ті люди, що носять у вазі
власного тіла
тридцять сірих перлин води
днів незужитих.

стирчать водянисто з днями зречення,
як важкі краплі персиків
в холодному кришталі тридцяти днів.

жовтий пейзаж

десь в жовто-червоному гарячому піску
тече ліниво глиниста ріка,
і пахне липко жовтим втомленим листям.

у нас удруге цвітуть жоржини.
сяють жовто тричі по тридцять днів
                                        гарячого сонця:
як круглі помаранчі чужих, лінивих країв.

можна розквітнути ще раз
гарячою металевою барвою чекання,
ніби тьмяна жовта жоржина, що розквітає вдруге.

поки тіло не стане задушливою намистиною
                                        в лінивій жовтій ріці,
що липко пахне іржавим втомленим листям,
металом чекання,
твоїм солодким тілом.

іржаво-червона сукня

іржавим соком фарби
замальовані нитки моєї сукні,
тому вона має колір осіннього листя.

тисячі ниток в цій сукні.
і прорахувати їх: кожна ниточка
втомлена, як іржа трьох і шести місяців чекання.

якою втомленою має бути тканина,
зіткана з ниток втоми:
як дерево восени. як моє тіло.

в іржаво-червону сукню зодягнена
я, як втомлене каштанове дерево у жовтні,
у листопаді.

про осінню сукню

вигадала для себе сукню
загубленого мутного склистого кольору
пізніх квітів у жовтні.

жовтень-місяць.
жоржини квітнуть удруге і втретє.
знов можу вийти на скляні вулиці круглого міста,
вдруге і втретє:
щось повинно із вулиць прийти.

та ніхто не приходить
ні в перший тиждень. ні в другий.
а я рахую отак уже сьомий рік.

про скорботну сукню

сьогодні знов п’ятнадцятий день тамеза.
пустка жовта. сонце кругле. сонце жовте.
знов один із трьох місяців, коли все може статися.

сьогодні сховаю я чорну сукню.
дванадцять місяців одягала її день у день.
жорстку сукню з чорної матерії.

дванадцять місяців проминули
як місяць один.
ні перша половина дня.
ані друга.

лише брила сіра:
від першого смерку до другого.

тепер хочеться багато днів.
багато місяців. багато тіл.

про тугу

сьогодні купила жовті черешні,
що пахнуть водяво, як туга,

черешні ніколи не постаріють,
черешням шістнадцять-сімнадцять років.

сьогодні я сама, як жовта черешня.
і відчуваю знову цей ледь порожній смак
блукання нічними вулицями міста
разом із жовтими ліхтарями.

щовечора має щось відбуватися в світі.
щось приходити
зі стількох-то й стількох переходів,
стількома-то людьми за день сходжених.

та як і минулого року,
як і два роки й три роки тому,
знову нічого не сталося.

ось лиш я зрозуміла водявий смак
туги.

вишнево-червоне сонце

вчора сонце було вишнево-червоним,
великою вишнею було сонце
і пахло жовтим металом спеки,
металево-розтяглим запахом.

у білім вишневім саду одного вечора
луснуло червоне сонце-вишня.

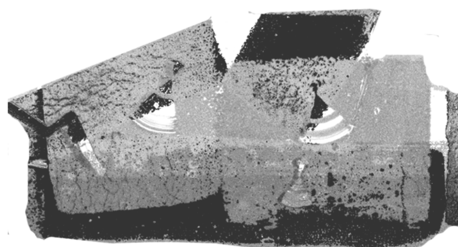
я смоктала липку м'якіть
втрачених вечорів і днів незужитих,
як велику сонце-вишню,
що пахне розтягли запахом
жовтих та іржаво-червоних металів потомлених.

гори й плоди

гори – череваті плоди,
викладені на пласкому тарелі
сірого туману.

почасти вони сливи подовгасті
прозорої дешевої синяви:
плоди з водянисто-тужливою плоттю:
люди, що ще можуть чекати.

а раз важкі сірі скляні яблука:
самотні яблука сезана,
самотні люди на першій, другій, третій вулиці,
які вже нічого не хочуть.

любовна пісня

не було такого жовтого дня, щоб не могло
всього статися,
і такого синього вечора, коли б не знемагала
від чекання –
коли ти до мене приходив –

лиш сірий пополудень
між двома глухими однаковими днями.

і мокрий сніг падав кволо,
як спадають краплі днів для покинутих,
які вже нічого не хочуть.

лиш тепер ти приходиш, лиш тепер.
чому все завжди приходить запізно.

розставання

ось уже п’ята осінь,
відколи ми разом рахуємо осені.

скільки разів
ми розходились
в жовтім жарі, в сірій тиші.

скоро знову настануть дні елула.
і задушлива сірість,
яка вже нічого не хоче.

і ми знову
будем ходити поодинці.
ходити тими самими вулицями
і не зустрічатися.

любовна пісня

а сьогодні я прийшла до тебе
лиш на чверть години пізніше:
три чверті на першу я вже була перед садом,
а тебе кликала пів на першу.

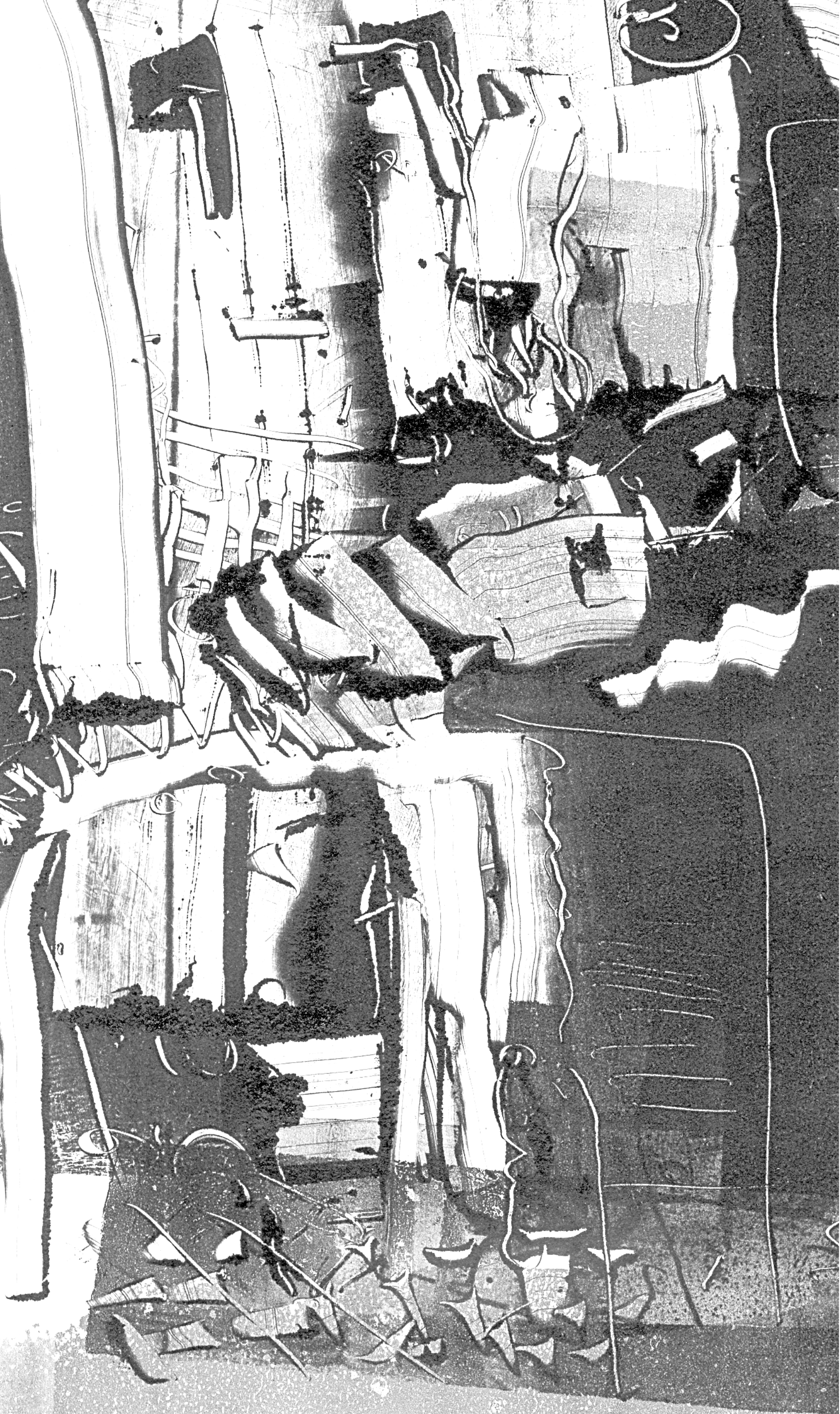
послухай, скільки можна день у день
прощатися назавжди
і знов домовлятися про годину
зустрічі,
а тоді йти на віддалі.

адже ти все-таки людське тіло гаряче
і в тебе дві вузькі долоні, що пестять.

а я кружляю самотньо
скляними вулицями нічного міста
і віддаюся пестощам жовтих плакатних стін
і цілую всім тілом кармінову плоть червоних літер.

і чи зможу прожити тоді
без двох твоїх вузьких долонь
і двох голодних очей,
що супроводжують кожне здригання моєї плоті?

втома чекання

двадцять п’ять літ кружляти –
невже анітрохи не стомилися ноги?
двадцять п’ять літ я крокувала тими самими вулицями.
сходила всі вулиці,
та жодного разу тебе не зустріла:
ні на першій вулиці, ні на другій.

а тепер приходь.
тепер я вже не хочу питати, хто ти.
і візьми мої губи. мої кольорові слова.

три вірші про чекання

1.

скільки можна стояти у вікні
чи ходити жовтими, сірими, синіми вулицями
і чекати, поки ти приїдеш із міста,
що на віддалі не більше трьох годин
їзди від мого міста?

цілий рік можна чекати.
одинадцятої чекати щодня.
але ти не приходиш:
ні в перший тиждень. ні в другий.
кожен тиждень семикратно конає
від чекання, знаєш.

я сходила за тобою всі вулиці:
жовті вулиці о дванадцятій,
коли все ніби втрачене,
і вулицю о третій пополудні,
коли все вже однаково, як воно є.

і скляні вечірні вулиці,
як жовта плакатна стіна
може стати другим тілом, що пестить.
перша вулиця. друга й третя вулиця.

і я верталася вулицями,
на яких зустрічала двадцять тіл, п’ятдесят тіл –
лиш не тебе.
де ти був тоді.

2.

я зносила
всі сукні,
на тебе чекаючи.

одягнула уперше:
зняла востаннє:
в місяць липкого сонця, в місяць кволого листя.

вишнево-червону сукню,
готову мене зодягнути
в саду оксамитово-м’якого вечора.

іржаво-червона сукня
для місяців кволого листя
і збляклих квітів, що квітнуть удруге.

і коралово-червону сукню,
в якій я ставала холодним коралом
у скляному морі полудневих вулиць,
що пахнуть водоростями тіл.

ніколи я вже
не вимрію сукню для тебе.

3.

синь моїх білків
стікає за тобою.

скрапує помаленьку,
як солодке вино семирічного сусла туги.
і стає каламутною жовтизною
щовечора, коли ти не приходиш.

я перестала
чекати вечора, а чекаю.
чекаю й чекаю усе ще.

щовечора стає моє тіло
вазою з порцеляни.
і прагне розлитися запашною олією
своєї туги.

і коли ніхто не приходить,
скрапує повільно чекання
аж до останньої краплі.

коні I

ти легкий і гнучкий,
як кінь молодий.
ти смієшся. ти вмієш сміятись.
і тоді задираєш голову вгору,
як жеребчик, що зачув широкий шлях.

сьогодні м’який сніг
дише запашним вівсом.
і зі мною все може статися.

я хочу тобі показати, як мене можна звабити:
розкажи мені про всіх своїх коханок.
чи ти ще ніколи не мав коханої?

чи були вони темнокрові, важкі, як телиці,
чи стрункі та гнучкі, як квіткові стеблини.
може любиш пухку округлість тіла.
а може то були ляльки з порцеляни,
з меткими очима, з очима-родзинками.

про мене колись розповіси:
одного вечора я зустрів її.
був п’ятий день
якогось із тижнів
місяця подібного на всі місяці.

як та молода однорічна конячка
прагнула вона впитися:
запашним вівсом снігу.
можливо, навіть мною.

коні II

коні гніді на жовтих вулицях:
на вулицях залізного важкого галасу,
з жовтою прудкістю стійких стін-квадратів,
що щеплять світ на тисячі скалок –

коні, що люблять між шляхом і другим –
що ж вони можуть ще зробити,
як не переплестися шиями,
втомлено вдихати вівсяний запах своїх тіл?

тоді розпливаються виразні обриси двох тіл
у мелодійно-фантастичному орнаменті,
де самотні кутасті поверхні, зчеплені
й тихо похилені,
хитаються в грі ліній сумнихший і рук
на білій паперовій поверхні втомлених днів.

такими кіньми ми є іноді,
нездатними вже ні на що:
лиш очима вологими, кутасто
прикладеними шиями,
вдихати втомлено зітхання понурої довгої мови,
що вибухла без початку: звідкись зсередини
у скляній кулі нашої самотності.

про гірський вітер

про вітер гірський пісня безбарвна,
як безсмертники сірі,
про жовті вересневі зела, що дихають
втомлено в своєму дворі,
про п’янкі сріблясті будяки, що пахнуть
білим папером.
про чотири останні літа і чотири осені:

в чотирьох літах настають
три місяці з тридцятьма безоднями жовтої барви,
в яких шукають речей ніколи не бувалих.
і дні, що відповідають пласкими
скляними звуками.

і чотири рази приходила осінь
тихими прямокутниками прозорих днів,
обрамлених ясними вулицями, які не йдуть
вже нікуди.

всі літа,
всі осені тягнуться подихом зілля,
змішаним із запахом срібних квітів,

що лискуче пахне сірим металом днів,
які настали тепер.
ще чотири роки чекання.

пісня про річку

рік за роком.
два роки. три роки. чотири.
річка плине.

три роки я була на її берегах,
три роки мало би все ще настати.
а тепер нічого вже не настане.
знаю: завжди все має бути так, як є.

і як йдуть всі дні трьох довгих років,
річка не хоче нічого: тільки тексти.
по всіх днях трьох довгих років
хочу тихо жити, як тиха ріка.

за дванадцять місяців пройде стільки-то й стільки
однакових хвиль.
за дванадцять місяців пройде стільки-то й стільки
однакових днів.
можна йти багато разів на день:

з однієї вулиці на другу,
від одного тіла до другого:
як ріка пливе.

річка раз синя. раз глинясто-жовта.
дні легкі, як блакить. і важкі, наче глина.
один день і другий.

примітивне життя

як гора, можна жити.
як зелена ріка.

тисячі літ стоїть гора.
тисячі літ плине річка.

гора синя: гранатовий плід.
або сіра. коли налягає туман.
річка зелена чи синя, як полудневе небо.
то глинисто-жовта. як дні незужиті.

дні минають: від жовтого сонця й до білого місяця.
тижні минають: коли сонце виходить усьоме.
місяці: коли круглий місяць сходить удруге.

з багатьох днів у житті:
спливає частина, як синя ріка тече легко в далечі,
стоїть тяжко на одному місці частина,
як сіра гора в тумані.

моя кімната

я виклала перловими шпалерами
чотири стіни кімнати,
де минають мої дні
і яка є моєю кімнатою.

сьогодні я хочу бути сама:
сама з довгим вечором.
без тебе. без нікого.

та сьогодні вулиця перед моїм вікном
викладена шпалерою
солодкої і втомленої вовни
сірості.

і я виходжу:
йти втомленою вулицею,
аби повернутися ще раз
до холодної перлової мушлі моєї кімнати.

вірш про очі

очі можуть жаріти, як два тверді плоди каштана:
два тверді зерна смутку.
в жовтій бляшаній бритванці вулиць.

іноді вони два тихі фініки.
фініки з тяжких крапель чекання,
що втягають тебе в порожні вулиці з золотими
ліхтарнями.

поки не стануть оксамитовими брунатними
плямами
і опадають важко, як солодкі краплі зречення,
на вулиці, ліхтарі й тіла,

з яких нічого вже не надійде.

пісня про барви

біла пласка:
звичайний дім, побачений з фасаду,
нудний дім, у якому нічого не діється,
плаский паперовий прямокутник, що не прагне нічого.

сіра довга, куляста.
нема куди йти, такі подібні всі доми.
а йдуть. йдуть, спершись на вулиці,
аж скінчиться потихо вулична сірість
і кулясто замкне в помешканні, де живеш.

жовта еластичної спекотної бляхи
бляшана жовтизна глибока,
як далеч речей, які не вернеш.

барви великого міста

місто – пласка бляшана вивіска
зі штучними помаранчами і скляними цитринами:
з кольоровими лампами електрики й скла.

вишнево-червона довга. несе в собі історію
чекання
і чахне у мигтінні зітхання
блідо-жовтого полум’я зречення.

помаранчево-червона кругла й глибока:
черевата лампа солодкої розтяглості,
скляний купол з утраченими роками.

цитриново-жовта – колір пласкої прохолоди.
гасить задушливі еліптичні лампи чекання
і круглі лампи каламутної загубленості

прямокутними скляними шибами сірих днів.

пісня барв уліті

пісково-жовта. кіноварно-червона. коралова.

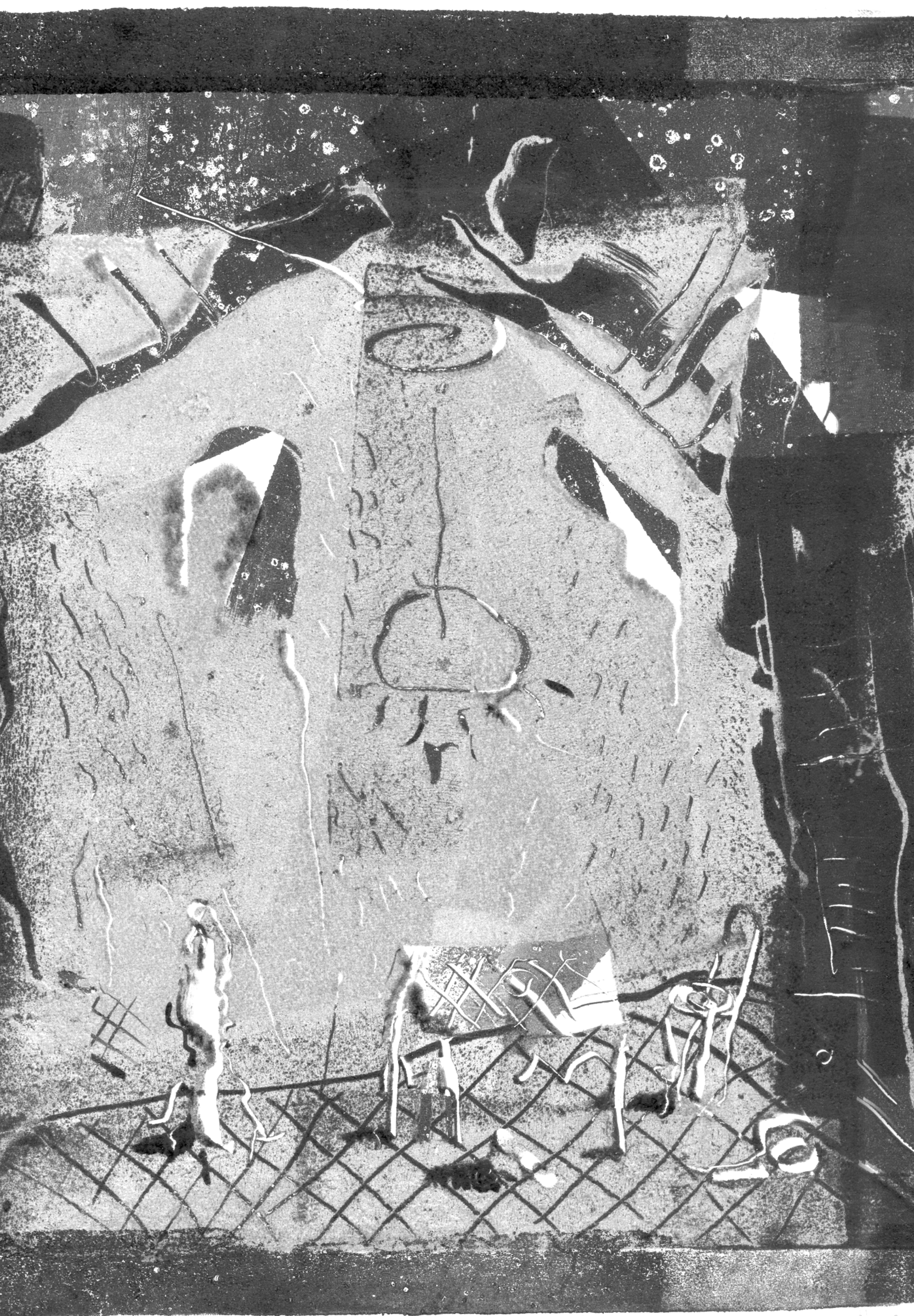
вулиці – пісково-жовтий шовк.
дахи – краплі кіноварі на жовту тканину.
бегонії скрапують червоним лаком.

вулицями кружляють веселі й стрункі вази-жінки,
глибоко оповиті гарячою пісковою барвою,
(піскова пахне жовтим листям)
у теплій клейкій бегонієвій червіні,
у склистій прохолоді коралового:

жовта й червона гусінь.

тіло піскової барви,
клейкої і склистої червіні
палає на вулицях міста. велике сонце.

більше нічого не діється.

панорама паперових фігур

папір плаский і легкий.
про пласкість його водянистої барви,
про вбогий смуток його пласкості цей вірш.

з паперу ляльки.
зелено пофарбовані вікна,
червоно пофарбовані балкони,
що всміхаються пласким вбогим усміхом
у вулиці поквапні о дванадцяті годині:
як всміхалися би білі паперові прямокутники
зі своїм смутком цупких кутастих поверхонь.

з паперу лиця шевських й кравецьких манекенів,
що похитуються за липко-жовтим склом:
за шибами вітрин сім днів на тиждень,
з масно-жовтими тілами з тіста
під цинковою рукою
і з цупкою бляшаною крівлею на волоссі.

і фігури відставних урядників
виділяються пласко, не знаючи, куди йти:
чотирикутники пласкі на круглій панорамі світу.

круглими кіноварними губами гукає
бляшана фігура:
куляста панорама з паперовими ляльками.
кругла панорама.
день у день з восьмої до восьмої вечора
можна милуватися
фігурами, що кружляють майстерно.
не заведені пружиною туги.

таргани

ніби з чорного лакованого паперу, такі пласкі:
чорні паперові еліпси.

папір хоче бути пласким,
зростися з дощаною пласкістю столу,
як лице пенсіонера життя,
що нічого більше не прагне:
тільки бути водянистим аркушем паперу,
доліпленим до барвистих куліс.

таргани хочуть бути пласкими:
як пивово-брунатні дошки.
як папір.
нічого більше не прагнути. дошки нехай прагнуть.

пісня молока

молоко цупке й водянисто-солодке, як папір:
паперовою олією є біле молоко,
олією клейких крапель днів.

у сумного цупкого паперу молока,
що лежить замкнене в прямих кутах дзбана,
можна навчитись солодкої цупкості зречення.

паперово-солодкі, як білі краплі молока,
є краплі зречення,
і їхня клейка радість,

що ллється кутасто,
як паперово-солодке молоко
в прямокутний дзбан дня з бляхи.

молочар

тридцять днів у місяці.
тридцять разів:
сіра вулиця, довга вулиця, вузька вулиця.

дні то солодкі, як біле молоко,
пласко розлиті, як тихі молочні плями.
то розтерті на сумні краплі, як молоко звурджене.

життя – паперова
молочниста рідина
в сірому бляшаному дзбані дня,
в семи дзбанах
в тридцяти дзбанах.

і сувій білого дешевого перкалю,
що пахне клейко солодким молоком
й водянистістю днів незужитих.

можна від того перкалю відрізати
десять частин,
тридцять частин –
а матерія завжди буде незмінна.
молочно-пласка, молочно-солодка і цупко-сумна.

як лице, що липне
усьоме
до білої рами дверей,
до брунатної рами дверей.
треті двері. третя вулиця. четверта.

скляр

він був, як і інші люди,
що не знають нічого про сіро-біле скло:
про пласку краплю однаковості,
що лежить у рамах,
полакованих набіло вікон,
як у прямокутнику дня кольорового тіста зустрічей
лежить сіра брила туги.

він вставляв шиби:
у білий будинок з білими віконними рамами,
у білий будинок із сірими віконницями.
першу шибку. другу. десяту.

шибки пласкі й тихі, як прямокутники.
шибки кольору сліз:
це колір водянистої радості.
скло всміхається ритмічно,
як людина по семи роках чекання.

і тепер його лице – прозора скляна шибка,
що вбирає в себе
вулиці, будинки. тіла, що кружляють.
і пласку краплю однаковості,
що всміхається виміряно з водянистою радістю:
все завжди має бути так, як тепер.

бляхар

бляха безпорадна й самотня.
як молочно-сині квіти з паперу
в яскраво побіленому будинку.
бляха сумна і цупка,
як тупо загнута риска,
як глевка маса нудьги
і пролита пляма радості
цупко начищених фігур, коли вони втішаються
глевкою прогулянкою.

бляха безбарвна,
як сьомий день тижня,
і здатна лише посміхатись, солодкаво й
напружено.
як люди, які вже нічого не хочуть.

а коли настали масні сутінки –
у бляшаному трикутнику обличчя
здійнялася липка хвиля спеки.
і він усміхнувся, як бляха: солодко й безпорадно.

продавець помаранчів

помаранчі круглі й м’ясисті:
помаранчі пахнуть холодним склом,
фантастичним склом нічних ламп.

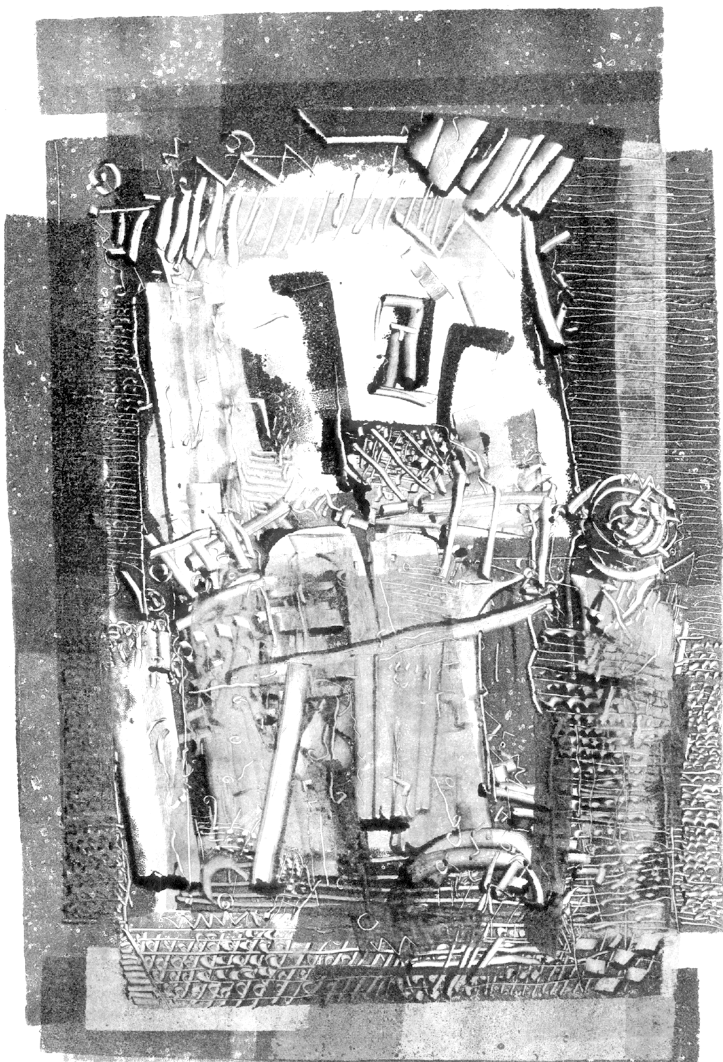
а бляха пласка і в’язка.
сумна, як розтягла пляма клею.
безпомічна.

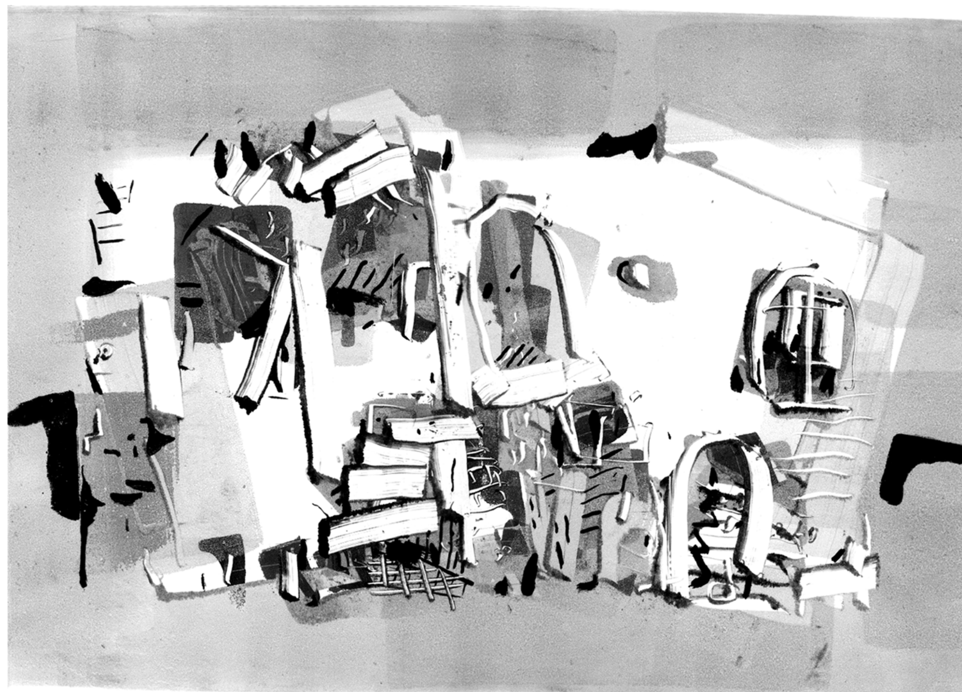
той продавець помаранчів зі скляної вулиці
був бляшаною фігурою з вивіски:
про це розповідало безглуздо-тупе тіло
і дві краплі синьої лакованої бляхи,
що розплились на його лиці
непевним смутком: дві плями очей.

він, натомість, череваті помаранчі
день у день з восьмої до восьмої
важив на бляшаній тарелі долоні,
запашну округлість червоних плодів,
й зважував ніжно солодкий тягар,
ваготу тисяч скляних сонячних крапель.

оголошені й продані:
солодка скляність, куляста повнота.
аж поки він лише безпорадно всміхався:
до помаранч круглих, як барвистий простір
зустрічей,
до людей, що купили в нього
червоні кулі барвистих просторів.

і став безпомічно-пласким,
як на лакованій вивісці бляшані фігури,
що всміхаються безглуздо бляшаними плямами
очей
і плачуть безтямно плямами лаку й червоно-
жовтими слізьми помаранчів.

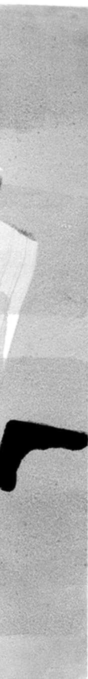

вивіски з пляшками нафти

дві старомодні жіночі фігури
з вкарбованими таліями
заливають у стрункі пляшки з холодного скла
в’язку і їдку,
нудну оливу.

в кутастих кубічних пляшках,
намальованих на бляшаних вивісках,
змінюється липка нафта
на тиху кольору скла речовину,
що спадає сумним тактом
геометричних безсилих фігур.

а на пласкій вивісці всього світу
написані фігури безпорадної бляхи
і заливають в кутасті пляшки однакових днів
масну тягучу речовину
ходінь, виміряних в будинках банальних,
ходінь фантастичних міськими вулицями.

і міняється нудне тісто
ходінь сірих, ходінь кольорових
на світлу, кольору скла речовину,
що ллється ритмічно-закрито
в кубічні пляшки семи однакових днів.

сумно, як міра прямокутника,
як цупкі контури зречення.

помаранчева вивіска

між вивісок з безпорадними міхами борошна,
з цупкими посудинами нафти
і нудних бляшанок чорної вакси

затесалася бляха
з червоно-лакованими помаранчами,
жовтими лакованими лимонами
і брунатними фініками.

й дурнувато усміхнений чоловічок із білого лаку
вибігає продавати:
повні червоні помаранчі,
прохолодні жовті лимони і легкі фініки
з плаской бляхи й масного лаку.

…пласка бляшана речовина лакованих
помаранчів, цитрин
може привести до невідомого
фантастичного вокзалу,
фігури, що хитаються на жовтих обручах вулиць,
які ви випльовуєте знуджено,
ходи фантастичні й сумні, як еліпси вічно тужливі,
відміряні ходи, як душа цупких прямокутників,
і нудні кіл тихо-зречених…
прийшов час штучних бляшаних помаранчів…

на всіх вулицях продають сьогодні:
солодкі червоні помаранчі,
прохолодні жовті лимони й брунатні фініки
з плаской бляхи й розмальованого лаку.

скляні кулі

жовті кулі череватих ламп,
що між бронзово-червоного листя
подібні на довгі зітхання днів, які залишаються,
фантастичні, як еліпси.
і, як вигадані простори, овали
із зустрічами, що спадають на вулиці,
мов важкі краплі кольоровості.

кулясті лампи можуть бути великими слізьми,
що приходять із днів
монотонних, як кулі:
коли нізвідки не приходиш і нікуди не йдеш
вулицями нудними, як кола.
лінії кола покинули тужити.

та на самотніх, прикрашених ліхтарнями вулицях
вечорів, втрачених назавше,
пахне холодна скляність ламп.
пахне прозорою текучою прохолодою:
солодкою прохолодою прямокутників
і числами непарними, суворими.

тоді пестить подих округлого скла
холодною мірою
фігур геометричних, на всі роки уже вгамованих
фігур.

метал

позолочена бляха,
яку розрізали на листи,
пахне розтягло липким зітханням покинутості.
еластично-жовтою бляхою пахнуть дні
бронзових спек:
жовто-спалені дні, до сумної бляхи спалені
дні, коли діються незбагненні речі.

запах сірої сталі кутастий.
як банальний біло помальований дім
із пласкими фігурами.
запах сірої сталі обрамлює зустрічі кольорові
тихою рамою однакових днів,
прямокутниками солодкої сірості.

а сіра сумна бляха пахне каламутно.
бляхою пахнуть дні безпорадні,
коли вже нічого не знаєш
і зупиняєшся раптом, безглуздо всміхаючись
посеред десятирічного
чи двадцятирічного чекання.

матеріали

можна жити, як порцеляна і як дерево,
як плаский папір і старомудра бляха.

гладка порцеляна рожевих ляльок на тихих
перукарських вітринах
живе без зустрічей, що приносять нам смуток.
відтак порцеляна може зверхньо всміхатись
в самотні вулиці жовтої бляхи,
вулиці сірої бляхи –
як круглі ляльки зі скляними еліпсами-очима.

а тупе жовте дерево
з кутастим безпорадним тілом
тужить за легкістю.
знемагає за барвистими зустрічами
у великому просторі.

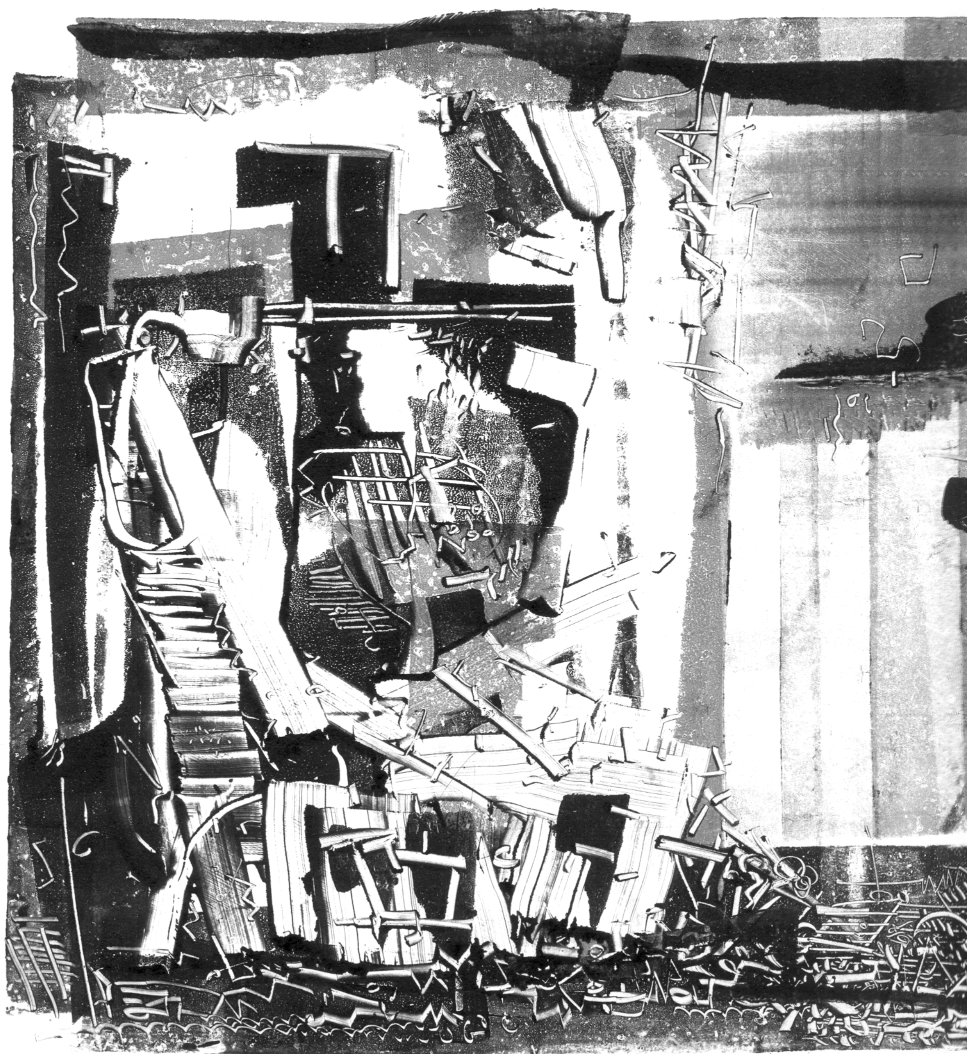
і нараз розуміємо душу
цупкого розпачу паперу:
даси дням поодинці минати
за зустрічами банальними, звичними
у вікнах-прямокутниках набіло мальованих,
у пласких домах із вклеєними вікнами,
помальованими біло.

і згодом лише помічаємо цупку,
сірого кольору бляху.
бляха – старий матеріал, цілковитої рівності.
як людина, що відрахувала багато років,
бляха стає близькою.
ще сім і більше років чекати на речі,
що приходять лиш раз,
що навіки втрачені
в будинках, набіло побілених,
з вікнами банальними
другої вулиці й третьої.

стаємо фігурою з бляхи
на пласкій вивісці однакових днів
і всміхаємось безпомічно до всього, що буде.
як червоно-лакований манекен
з крамничних вивісок.

З їдишу переклав Юрко Прохасько, 2015 р.

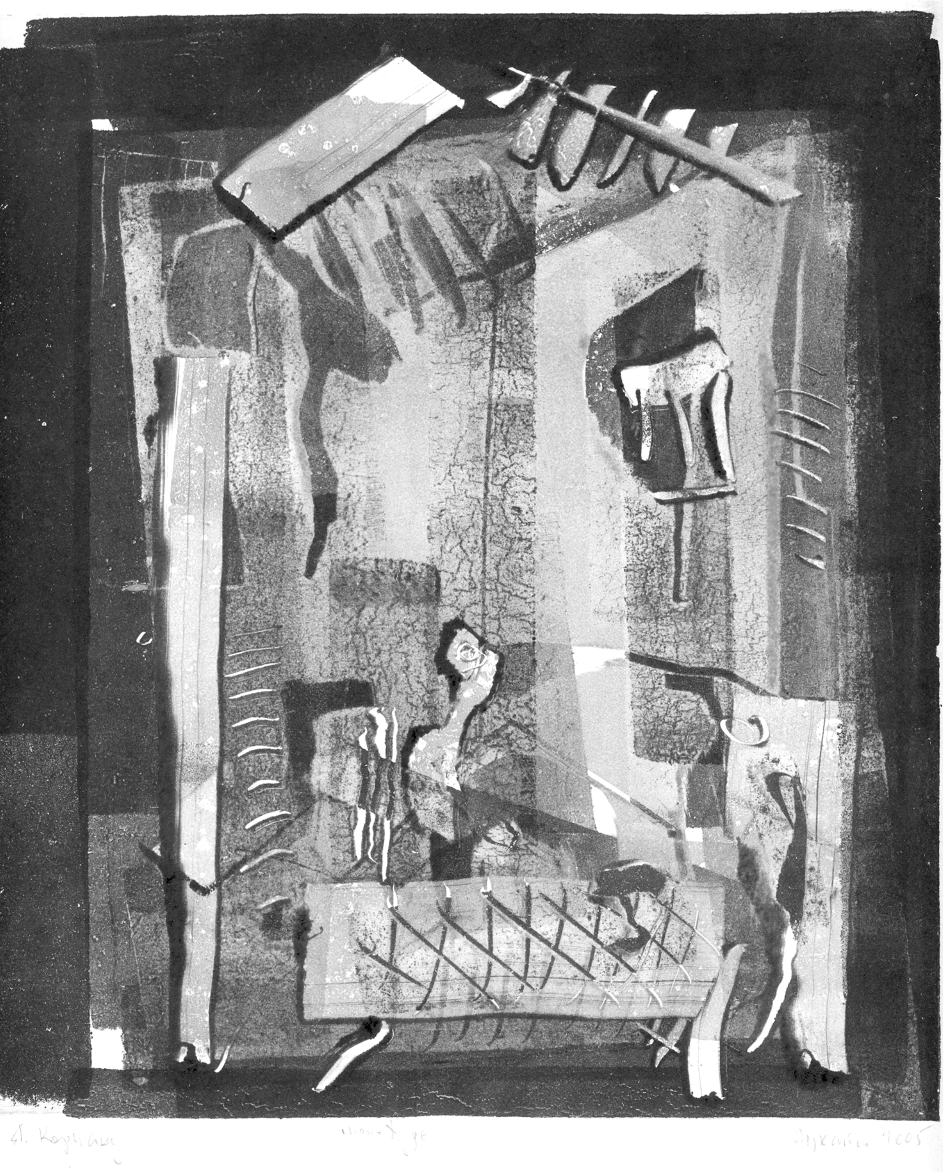
monotype.

Дебора Фоґель

ЗБІРКА «МАНЕКЕНИ»

Львів, 1934

вірші про фігури

I

коли дні не можуть бути інакшими,
як саме такими,
прямокутник є фігурою нашого життя.

прямокутник душа солодкої монотонності:
коли однієї вулиці має вистачити на всі дні,
починаючи від будинку, в якому мешкаєш,
і закінчуючи тим самим будинком,
коли сонце висить з другого боку.
прямокутник душа зречення:
сірий потяг з вагонами минає станції, освітлені
однією нафтовою лампою.

горщики сірі й блакитні висять на стінах
вапнясто-зелених
сірий горщик, блакитний, сірий…
вулицями, де квітне імла, їдуть вози
з боднями молока,
а по хатах стоять стіни й столи,
а під стінами і столами фігури зі скляними очима.

II

а квадрат не забрів
в сумні далі
однієї вулиці.

квадрат вганяє ціле життя
в свинцеві брили днів,
втрачені вже від початку, втрачені споконвіку.

можна залишитись в домі, де живеш,
бо нічого не діється
в іншому домі.

за чим йти на іншу вулицю:
квадратна площина солодкої меланхолії
це життя, це світ.

III

місто оточує бліда вулиця.
блідою круглою вулицею,
кружляють блакитні пані, чорні пани.
всі будинки однакові на вулиці
круглій.

нащо входити в сумну далеч
вулиці круглої,
коли в кожному домі відбувається все,
що може бути.

може статися зустріч
і друга…

місто – душа кола.
коло – втомлене тіло,
що покинуло чекати
тисячі барвистих речей,
які мали статися.

цей сірий дім на першій вулиці, на другій –
найбарвистіша річ
з усіх невідомих щасливих зірок
на далеких вулицях.

IV

іноді круглий бляшаний казанок
такий сумний, як нудна людина.

в багатьох домах служниці шурують
великі підлоги,
а сині солдати марширують вулицями,
а на їх одностроях штивних,
а на синіх солдатських мундирах
до блиску начищені чотири ґудзики

у вітринах сумні паперові ляльки
презентують волошково-синє вбрання.
і усміхнені порцелянові ляльки
виставляють накручене волосся,
на три сантиметри кожна хвилька,
як із чорної бляхи і жовтої бляхи.

а трамваї червоні й сині
відвозять втомлені постаті
до пласких будинків, де вони мешкають:
декого під сам номер.

перша зупинка. друга зупинка. третя.
вулиця широка… вулиця довга…вулиця садова…
садова…довга…широка…
перша зупинка. друга зупинка. третя.

велика куля суцільної однаковості
це життя.
це світ.

V

серед патетичних тіл із сірого свинцю,
які вже нічого не хочуть,
еліпс – єдине тіло,
яке ще чекає зустрічі на вулицях міста.

еліпс розуміє розкидані планети
і всіх самотніх людей,
що зреклися чекання.

еліпс – туга простору
і яскрава далеч щасливих зірок.

і коли все вже пропало,
тоді треба, можливо, звернутись
до сумної туги еліпсів,
що досі завжди чогось хочуть.

багато днів у великому просторі.
багато людей. багато незнайомих речей.
великий шлях веде від одного дня до другого:
фантастичний шлях зречення.

круглий краєвид

в кімнатах кутастих, як зречення,
біло й водянисто побілених кухнях
достигають мосяжні казанки-помаранчі,
синє подовгасте полум'я казанків.

і пляшки, як холодні цитрини, склянки тихі
розкривають тіла зневірені
замріяному чужоземному чаю
і каві, міцній, як зречення…

а надворі йдуть круглі вулиці.
машини везуть солодке біле молоко в боднях.
і зайві груди з молоком солодким
схиляються над сірими солодкими боднями.

вулиці передмістя відкривають віконниці
з банками нафти сріблястими круглими
і з бочками оселедців округлими тлустими
і міхами крупи манної і брунатної гречки.

а на тротуарах в скверах
хилитаються круглі капелюхи панів чорних –
люди десь втратили свою долю
й гуляють.

що таке туга… що зречення…

бочки з оселедцями

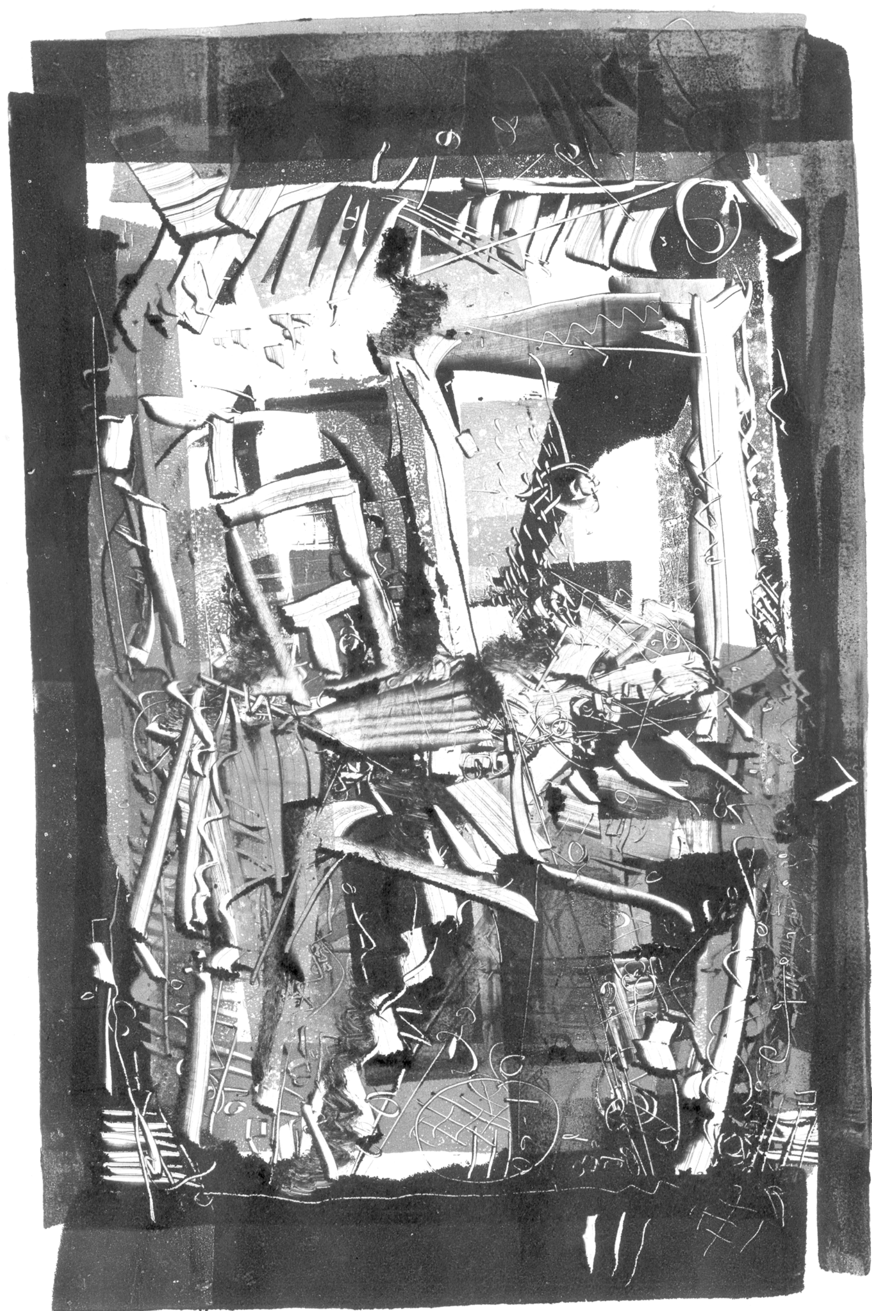
круглі, як світ і як місто,
ці п’ять бочок з обручами
в колоніальній крамничці
вулиця широка №20

у п’ятьох круглих дерев’яних бочках
лежать сірі, солоні, товсті оселедці
50 ГРОШІВ ШТУКА ГРОШІВ 50
ТОВСТІ ОСЕЛЕДЦІ
У ЙОЗІ ШИМЕЛЯ

а по далеких скляних морях
йдуть вузькі кораблі, навантажені рибою,
– рибою сірою й оксамитовою, як осінній день –
йдуть кораблі в синю, зимну далечінь
безнадійних сталевих пейзажів.

а гарячими морями
з синього кобальту й ультрамарину
йдуть кораблі, завантажені помаранчами,
м’ясистими бананами й млосними фініками.

кораблі відпливають з мосяжних пейзажів,
де сонце велика металева куля,
де на вулицях еластичних, як золота бляха,
все ніби уперше й потрібне.
фантастичне і ніби з нічого,
як досвідчені старі банани. як помаранчі.
як люди з програними долями.

торговці деревом

сто жовтих дощок і двісті
в синьому куполі з жовтим сонцем
туга, з п‘ятої ранку
в круглій далечі міста
з тисячами барвистих далеких речей…

жовті дошки проживають дні фантастичні
з зустрічами, як барви, та сірими зреченнями,
що відкриваються і закриваються,
як синій день і як з антрациту ніч.

і коли вже нічого не може статися,
ми знову, як і завжди,
в нудному вокзалі-складі для дерева,
де чекають поліна з ногами.

тупі водянисті очі торговця деревом
і кутасті дерев’яні губи
облизують шепіт барвистий,
що липне ще на розкиданих дошках:

як речі, що не настали,
липнуть пізніше на одязі і на пальцях,
коли повертаєшся зі спробуваних
і так геть непотрібних мандрівок.

ляльки

дуже довго стояла,
як півакт з порцеляни,
за молочною вітриною
ПЕРУКАРНЯ ВУЛИЦЯ ШИРОКА № 15

виліплена
з червоного тіста порцеляни,
з тіла рубенсівських жінок,
вабила двома рожевими яблуками перс,
як круглими блискучими очима,

напіввідкритими очима,
усміхалася порцеляна
гладко й водяво, ніби дивуючись
усьому, що діється в світі
з тамтого боку, потойбіч скла.

а потойбіч вітрини
походжають ляльки еластичні
з солодкого мигдалю очима,
рухливими руками й ногами –

ляльки з серцем рухомим, й самі ходять,
носять скляні очні яблука в бровах із тушу
і усміх у застиглім карміні марки «хамелеон»
і обличчя з порцеляни усміхненої.

в той сам час виставляють
рожеві ляльки під № 15, вул. широка
перса живі, як яблука круглі,
і сум, як за щастям, за програним.

коні і торси

художнику Кіріко

це якесь непорозуміння, що відкриті очі
у трагічних коней на полотнах кіріко,
а не порожні діри: вічні очі скульптур.

аж до землі спадають кінські гриви
з брунатного каменю й білого мармуру,
схожі на доричні та іонічні капітелі.
а ноги чотири тверді колони.

поряд давні храми богів,
як прадавні дуби
перешкодами муру й сліпими торсами.

о, безпорадносте давніх святинь,
торсів, руками відтятими,
коней сліпих з кучерявими гривами…

на вітринах перукарні воскові ляльки
усміхаються сліпо, мов торси античні,
що приходять з великого світу
з трагічним рішенням: проминути…
а проминути не можуть:
торси з двома сліпими очима.

влаштуймо у давніх храмах перукарські вітрини:
вітрини зі сліпими торсами, що все бачать,
вітрини з торсами модно підстриженими!

і гордих коней з камінними гривами
виставмо в просторах зі скла і заліза.
де показують форд й ситроен.

адже все, що діється, – сліпе,
як старий торс,
з руками відтятими,
з очницями замість очей.

манекени

три круглі ляльки з рожевої порцеляни
всміхаються, загублені за скляною шибою
так, ніби сумна бляха сміється, ніби папір.

підносять одну рожеву руку,
підносять другу рожеву руку,
підносять першу руку…
демонструють блакитні, шелесткі сукні:
цього року в моді блакитний…

світ – карусель з порцеляни
з полотняними блакитними небесами,
з небесами з гнучкої золотої бляхи,
до яких причеплені чорні застиглі пани
і гнучкі блакитні пані,
не мають більш нічого до роботи
лиш всміхатись блакитними, лакованими очима
і обведеними кармінними устами.

перша вулиця, друга вулиця, третя…
щодві хвилини розворот і знов…
поки друге паперове сонце
не зійде на полотняному небі.

і нічого більш робити –
тільки всміхатися дурнувато до всього…

вірш про кімнатні меблі

житла можуть бути, як люди покинуті:
житла, обклеєні зреченням,
де між тихими столами й кредансами
відбувались колись сумні заплутані долі.

щойно тоді меблі видобувають
з кутастої самотності своєї
приховані вельми химерні історії:

з дубового дерева меланхолійного,
з червоного махагоні, що тужить у великій далечі,
і з оксамитового ебену, який вже нічого не хоче.

і різнобарвні, далеччю навчені
гарячі килими синьої смирни
віддаються пестощам
втомлених рук і втомленого листя.

і врешті розкриваються пічні кахлі
довгою незрозумілою притчею
речей, програних вже від початку…

і порожня кімната,
і велике покинуте місто
повняться барвистими долями.

вода

камінням тисячолітнім тече вода,
у стометрових криницях стоїть вода
і в кухонних казанах великих банальних.

гірська вода, як патетична драма,
як холодна радість усього, що є,
як життя по довгих роках чекання:

о, мудре каміння, о,течія…
небо синє, а мури сірі…
солодке, мов мигдаль, небо…

а в круглих бляшаних кухонних казанах
живе лужна вода, жирна як нудьга,
сумна як борошно, і як люди,
які не можуть жити з нічого.

але вечорами, коли все вже намарно,
в склянках стоять живі води:
брунатна кава, чай мідний, оранджад:

із самотності гіркота,
з чужих країв барвиста далечінь
і з днів зречених запашна прохолода.

в кав’ярнях, у барах, у кнайпах
в кутастих кімнатах з меблями
п’ють повільно
і більше нічого не роблять,
з туги гіркоту,
а з життя солод,

крізь тонку соломинку
з безглуздих склянок оранджад
з кружечком помаранчі у склянці…

два метали

червона мідь – фантастична сльоза землі,
виплакана у хвилину великого щастя,
коли маєш усе,
що тільки можна мати.

еластичні, як осінні вулиці,
з жовтогарячих плахт,
які ще багато обіцяють
й заворожують розумними пергаментом,
мов незнайомими зорями.

мідь – душа
днів, коли все можливо
в кімнатах банальних,
на вулицях з нічим:
з повітрям синім і жовтими ліхтарями…

але сіре олово засмучене
й безпорадне.

сумне, як люди нудні:
сірі люди, що не можуть жити
нічим:
ні синім повітрям,
ні теплими лампами ліхтарів…

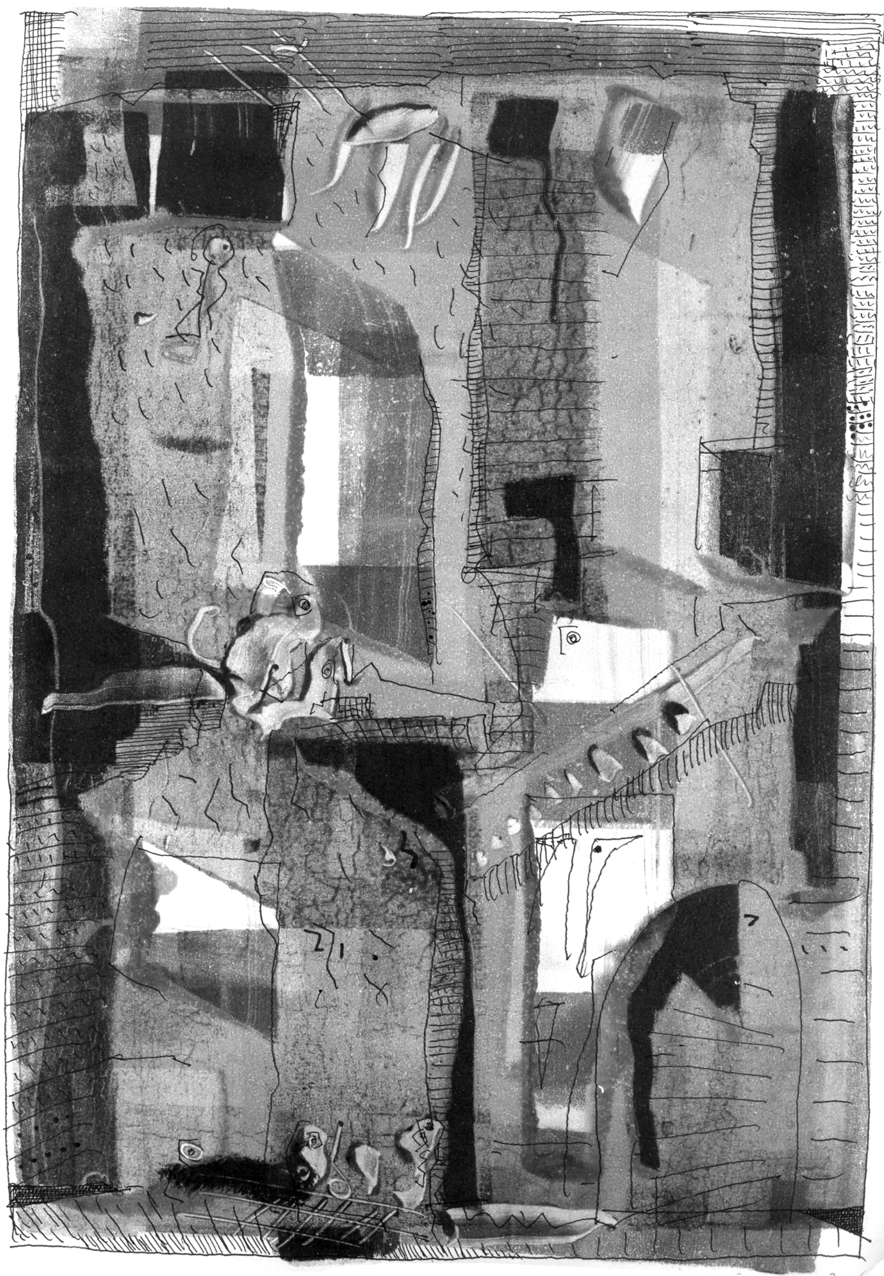
будинки

кіноварні дахи: краплі тепла.
і біле в зібгані прямокутники зібране:
те біле, що пласке й без солоду,
стане тут солодким зітханням…

обіпершись об мури,
овал вулиці.
о, вулиця хотіла зімкнутися в коло
і так у тиші змінити перебіг,
коли б будинки наполягали…

але будинки не хочуть смерті:
будинки хочуть просто на один подих
відітхнути – на сірому морі: на вулиці…
і далі вабить їх дуга зір…

лиш на подих один
туляться стіни збентежено
перед великим морем тиші,
що проросло раптом навколо.

міська гротеска берлін

фіолет задушливий, як втрачене життя,
фантастичний, як програна річ,
увесь вечір і цілу ніч
кружляє фіолет по сірому муру.

а помаранчева реклама на іншій стіні
відкривається далекими проспектами,
як добре відомі міста і будинки,
коли нікуди з них піти.

поки нас не остудить, цитриново-жовтий пейзаж
скляним холодом зречення,
мудрістю прямокутників й кубів –

фіолетово, червоно-помаранчево,
                                        цитриново-жовто
записано переплутані долі:
УФА-ФІЛЬМ
готель місто лемберґ
          =УФА=
написано фіолетово-задушливими літерами,
і нічого більше не написано
кольором програних речей…

цно = цнотлива сусанна = цнотлива = сусанна = цно

пропливає в помаранчевих світло-кулях,
пропливає всоте і втисячне.
сьогодні шановна публіка
зможе тремтіти перед незнайомими
                                        далекими речами:
перед персами ніжними, як прозорий квіт яблуні,

перед станами тонкими, як коштовні
мушлі перлові,
= ц = цнотливої сусанни = цнотливої = сусанни = ц

і зовсім пізно нараз проявляється
шляхетна барва зречення,
краєвид патетичний в жовтизні цитриновій,
на червоному шестиповерховому мурі:
ПОРОХОТЯГ
можна придбати
у фріца вольфа
най = найкращий = надійний = порохотяг

написано шляхетною барвою зречення,
скляною фарбою
днів патетичних, як прямокутники сірі,
що нараз геть зненацька
проявляється:
цей колір звичайних цитрин…

цикл «пияцькі пісні», 1930–1932

пияцька пісня І

прийшов уже час,
час пияцьких пісень,
бо ж ми сповнені смутку до смерті,

що ж поробиш,
коли нас допадає смуток,
мов тисячорукий корал,
з одного боку, з другого боку,
що ж поробиш…

коли жити не можеш без людей
і з ними жити не можеш!

тож засядьмо за столи,
жінки хай одягнуться в ніжний оксамит,
чоловіки ж принесуть гарячі уста
і долоні, делікатні сумні долоні.

виставмо на столи кришталеві келишки:
з зимного бурштину, червоного коралу –
і пориньмо в липкий трунок,
трунок з винограду й цілунків.

і більш нічого,
і більш нічого вже не робім.
бо що ж тут ще поробиш…

пияцька пісня II

чекати.
чекати поки на першій вулиці і на другій вулиці
жовто й червоно зацвітуть вікна будинків.

чекати.
чекати поки сумні вікна
проминуть за важкими завісами.

скільки доль буде тепер зіграно
за жовтими шибами.
як безпомічно й сумно
і навіки програно.

в усіх кімнатах
за всіма освітленими шибками
сидять люди за столами й під стінами,
і нічого не діється в кімнатах.
і це все, що може статися.

із всесвітніх далеких вулиць
людські долі вернулись
до кімнат, де живуть.

прийшов час пияцьких пісень
бо нічого вже не може прийти з вулиць.

пияцька пісня III

наша пісня застільна сумна,
як життя, як смерть.

що ж поробиш,
коли нічого не приходить зі стількох вулиць
і коли стає вже все одно,
що приходить.

коли не приходить нічого
рік, і два, і три,
треба всі дні по сто разів переспівувати
безпомічну пісню про життя:

що ще може настати,
що ще,
як мідний каштан щоосені,
як звичайні люди на вулицях банальних,
в кімнатах банальних зі стінами і столами,
що ще може настати.

коли все ніжне і рідкісне,
як прозора й пахуча порцеляна:
чому чекає холодна земля на два метри простору,
чому чекає ніщо, смерть.

*** * ***

порожні вулиці барвистіші від нічого,
і все що стається – більше,
ніж ніщо, ніж смерть.
нумо співати плач життю
сумному, як смерть.

пияцька пісня IV

й проминути мусить день зі ста вулицями,
зміряними мають бути всіх міст вулиці
багатьма сотнями втомлених ніг.

лиш тепер можна затягнути пісню застільну:
лиш тепер.
коли не треба вже більше нічого хотіти.

нумо засвітім жовті лампи,
лампи можна згасити, коли захочеш,
і готуватись шумною застільною піснею
до другого дня, що настане,
який ще не програний і не втрачений,
у якому ще щось може статися…

завтра нас знов порахує
круглий ліхтар сонця.
ще один змарнований день. і життя,
в якому нічого не діється…

пияцька пісня V

пісню слід зготувати тепер,
перед найсумнішою годиною ночі,
коли зимні сонця-зірки бліднуть,
коли солодке вино кінчається в червоних келихах
і люди конають повільно. як місяць.
                                        як червоне сонце.
із суцільної втоми.

що ж нам ще залишається в житті,
як не те, що подібне на смерть:

як день, і як ніч, і як день.

тож заплющімо очі й ходім.
ходімо двічі на день і всоте
у доми з кількома мірами сірості,
у доми, де нічого не діється…

і руки міцно притиснути до тіла.
не розставляти зайве руки
на вулицях, якими ніколи не ходять,
щоразу – не те знайти …

нумо спиймо останню годину до самого дна:
скоро настане жовтий простір з вулицями,
де треба ще завжди чогось хотіти
завжди…

пияцька пісня VI

ось востаннє зітхає ніч
шелестом макового сну.

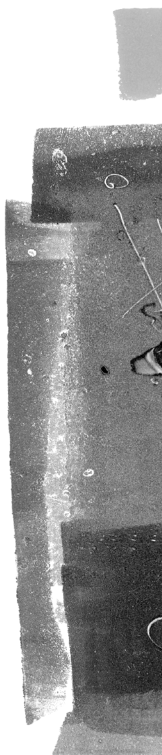
нумо готуватись до зажури
від усього, що може принести день
танцем.

шоста застільна пісня, випита
за синій келих ночі,
має називатись танцем прямокутників.

раз крок. раз крок. і ще раз…
по прямій пара за парою…
а тепер знов два кроки поперек –
і назад: раз крок. і раз крок. і ще раз.

солодкі ці цупкі прямокутники
і ніколи не замруть бляшано
скалками скарги: не це…
брязкотом слова: навіщо…

червоні скляні сонця в долоні
суконь цупких металевий блиск
і скляний звук протягають довго
з однієї зали до другої танцювальної зали…
раз крок…раз крок…

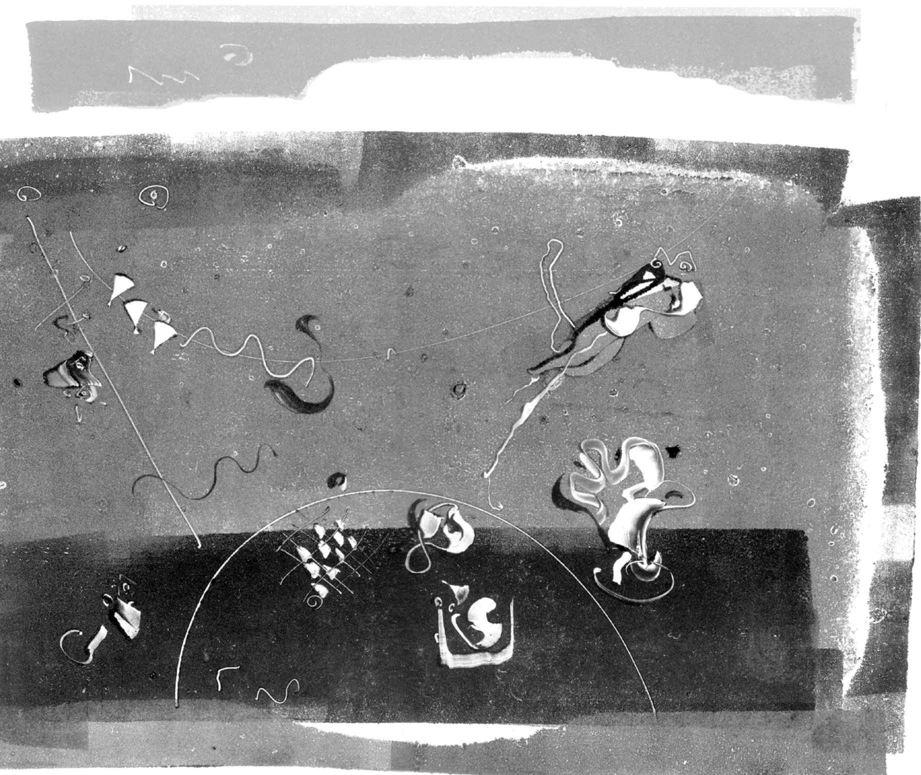

* * *

а тепер їх тихо висипати над залою,
як зів’яле червоне осіннє листя –
хто згадує у втрачені роки…

раз крок… раз крок… і ще раз…
перша вулиця, друга вулиця, третя…
перша кімната зі столами і стінами…
друга кімната з чотирма пласкими стінами…
червоне сонце з одного боку будинків, з другого…

що ще може настати, що ще…
солодкі ці цупкі прямокутники.

осінній мотив I

ще раз розкриваються вулиці
проспектами фантастичних доль
і обіцяють усе. ще раз.

і входиш у вулиці,
всі шляхи як один шлях,
неможливо вийти з тієї вулиці
і з того втомленого товариства:

ліхтарі, що останнє мигтіння чекання приховують
під усмішкою байдужих скляних уст
і йдуть поодинці, байдуже вже куди…

й дерева зарозумілі з незрозумілим
забарвленням великої втоми…
і трамваї, що повертаються в ремізи…

поки не заразишся настроєм
меланхолійного товариства
в мосяжному осінньому салоні:
втомою програних речей.

листя спадає. втомлене листя.
червоне листя, жовте листя.

осінній мотив II

тепер уже нічого не настане,
ні на що вже не слід чекати,
і все стає непотрібним і ні для кого.

над вечорами намотується
довгий сувій дорогого сукна меланхолії,
вишитий візерунками втрачених речей.

а великі гранатові ночі ще викладені
далекими мерехтливими місяцями речей
незнайомих,
що, може, ще можуть настати. може.

але на вулицях пергаментних, які вже ні для кого,
перетворюються на ніщо речі, яких ніколи не було:
фантоми барвисті на кулісах сірого чекання.

перед вікнами стоять іржаво-червоні каштани.
пахнуть воском. восковою червінню речей,
програних вже від початку, назавжди.

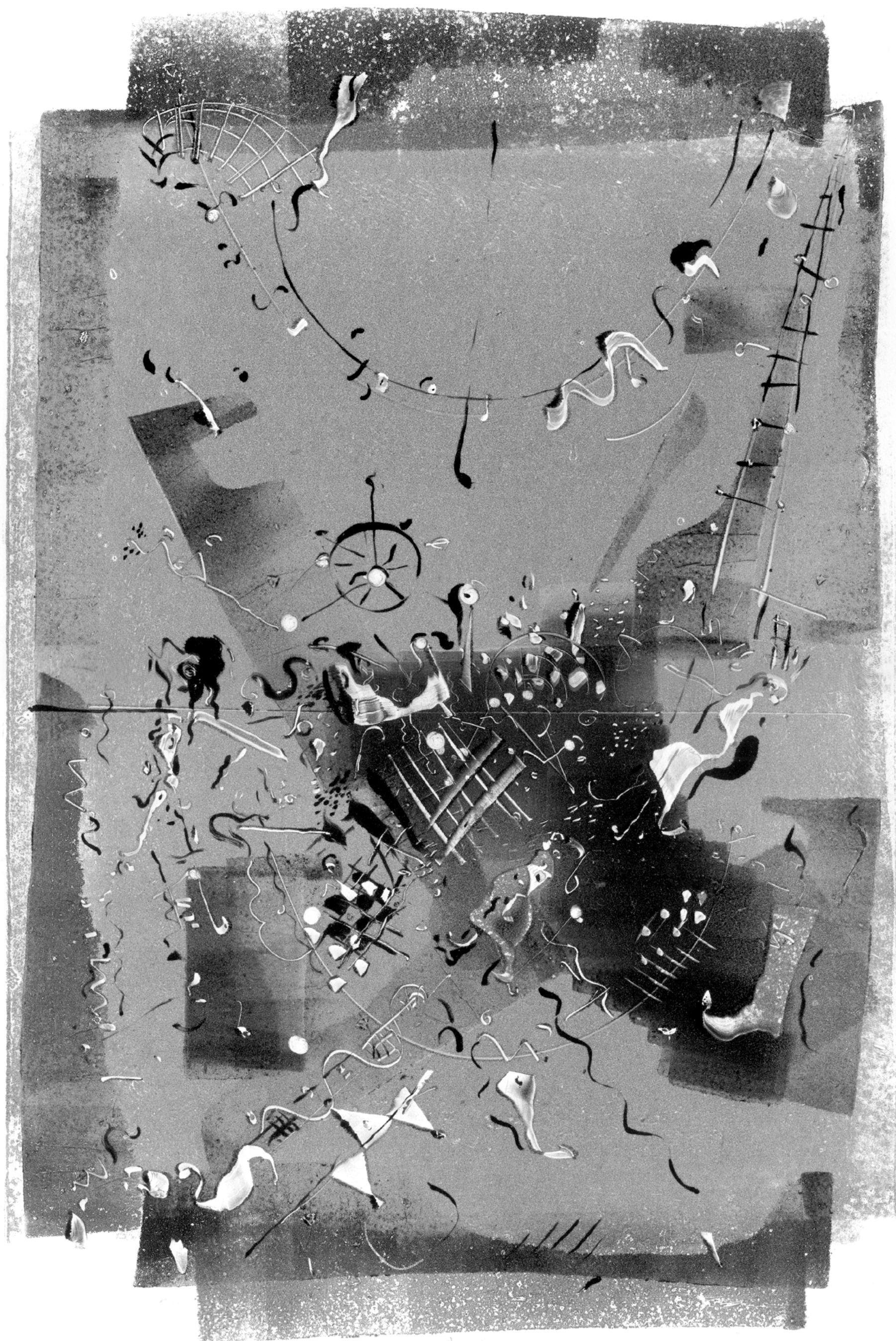
осінній туман

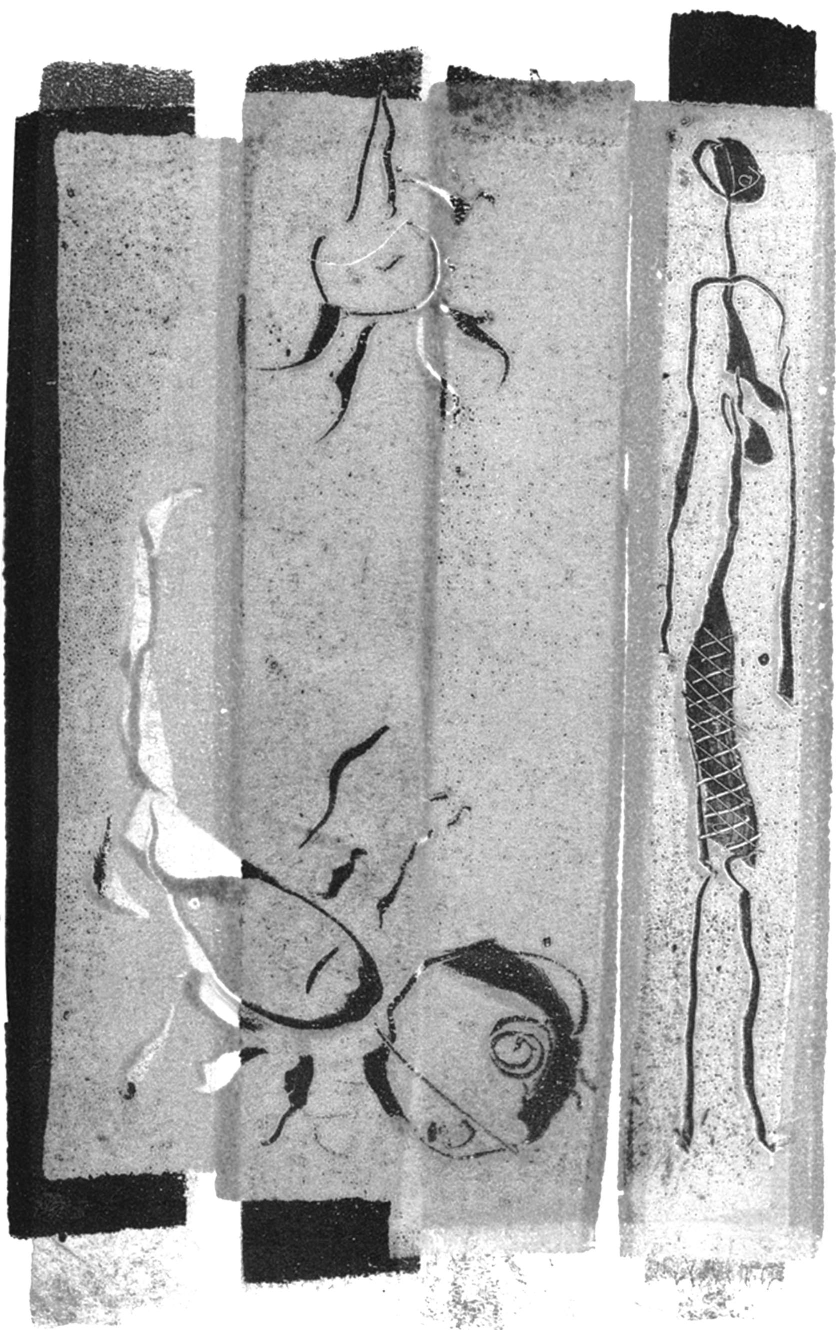
сьогодні непотрібна вже сірість,
солодкий туман, килим дощу:
листя – вже мокра іржа на тротуарах.

листя вже не висить на деревах,
чекаючи на фантазії з міді –
ще тиждень тому були потрібні ці солодкі тумани.

від тепер усе, що сталось, непотрібне.
як після часу. і як просто наслідування життя,
повне непевного жовтого листя спроб.

і не слід віддаватись речам,
бо все від початку вже втрачене
і все стається запізно й непевно…

цикл «любовні вірші», 1920

1

вони стрілися в час,
коли жодне не могло жити без іншого,
і мусили розійтися.

2

і мусило статися так:
зустрілись вони тоді,
коли людина ще не знає, недосвідчена,
що інша людина може їй дати,

і хоче всього, невідомо чого,
і хоче від неї життя.

3

ті, хто люблятся і створені одне для одного,
рідко в житті залишаються разом.

почуйте, чому
ви колись любитимете:

коханці хочуть дарувати більше і більше брати,
ніж це дозволено й можливо в житті.

4

перехожий. ніколи не сумуй
за втраченою коханою чи
втраченим коханим:

довгий шлях втрат
веде через світ,
багато днів у житті, багато жінок, багато чоловіків.

любовна пісня

ти тихий і повільний,
як дуже довгий пліт,
що везе пахучі ялиці
з гір синіх туманів
у місто широке з ліхтарнями

через дні жовтих сонць,
через дні сірих небес.

ти сумний, наче пліт,
тихий і сумний, як щастя.

з тобою проминуть роки,
хто згадає втрачені роки…

напис на мацеві

пам'яті Юдити Мальц

та, що лежить тут, під знаком мацеви,
ніколи не переймалася
барвистими речами життя.
що таке життя…

в кутастій рамі лежали її дні,
прості мов мацеви.
життя тяжке від суцільної сірості.
що таке життя…

черевики
пам’яті мого батька

на вулиці спадають перші краплі жовтого галасу,
опадають червоні, масні квіти каштанів
і білий цвіт яблунь. зітхаючи.
птахи пливуть.

незабаром люди взуються в черевики,
чорні черевики, брунатні черевики…
багато з них рушать вниз
вулицею жовківською,
вниз до лисої вулиці, бернштайна…

ці стопи вже не його
і тіло до тих невзутих стіп.

та під ліжком однак ще стоять
чорні черевики, майже ще ходять
з тисячами зморщок
і двома стертими, викривленими підошвами:

пара стоптаних чорних шкіряних черевиків,
що знають всю бруківку на вулиці жовківській.

цикл
«копійчані балади», 1931–1932

балада про чорний мелон

він прийшов у капелюсі:
круглому штивному чорному
і з круглим капелюхом у двох руках,
довго дивився на найгостроносіші мешти.

капелюх витанцьовував у руці:
чи фокстрот, чи то блюз, чи то танго
і виглядав недоладно
той круглявий, кучерявий мелон…

вона міцно притримувала груди:
тридцять днів з ним – нудні бляшані казанки…
й дурнуваті фігури на вивісці
вітають теж круглими капелюхами твердими…

пізніше вони гуляли під ручку:
прогулянка – кіно – танці –
він сказав їй: солодка
і погладив криси мелона.

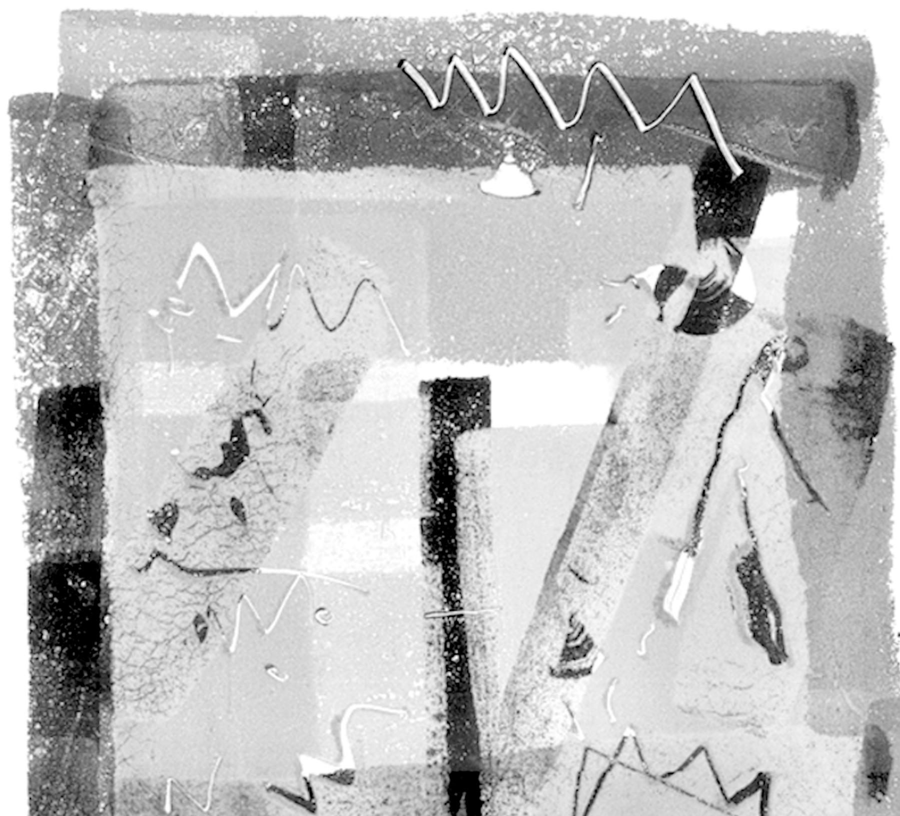
і якось кинуте слово…
…мовляв: ні – йдеш геть – вже навіки…
…то навіщо – а може все-таки – чому це раптом.
мелон танцює сумовито-солодке танго.

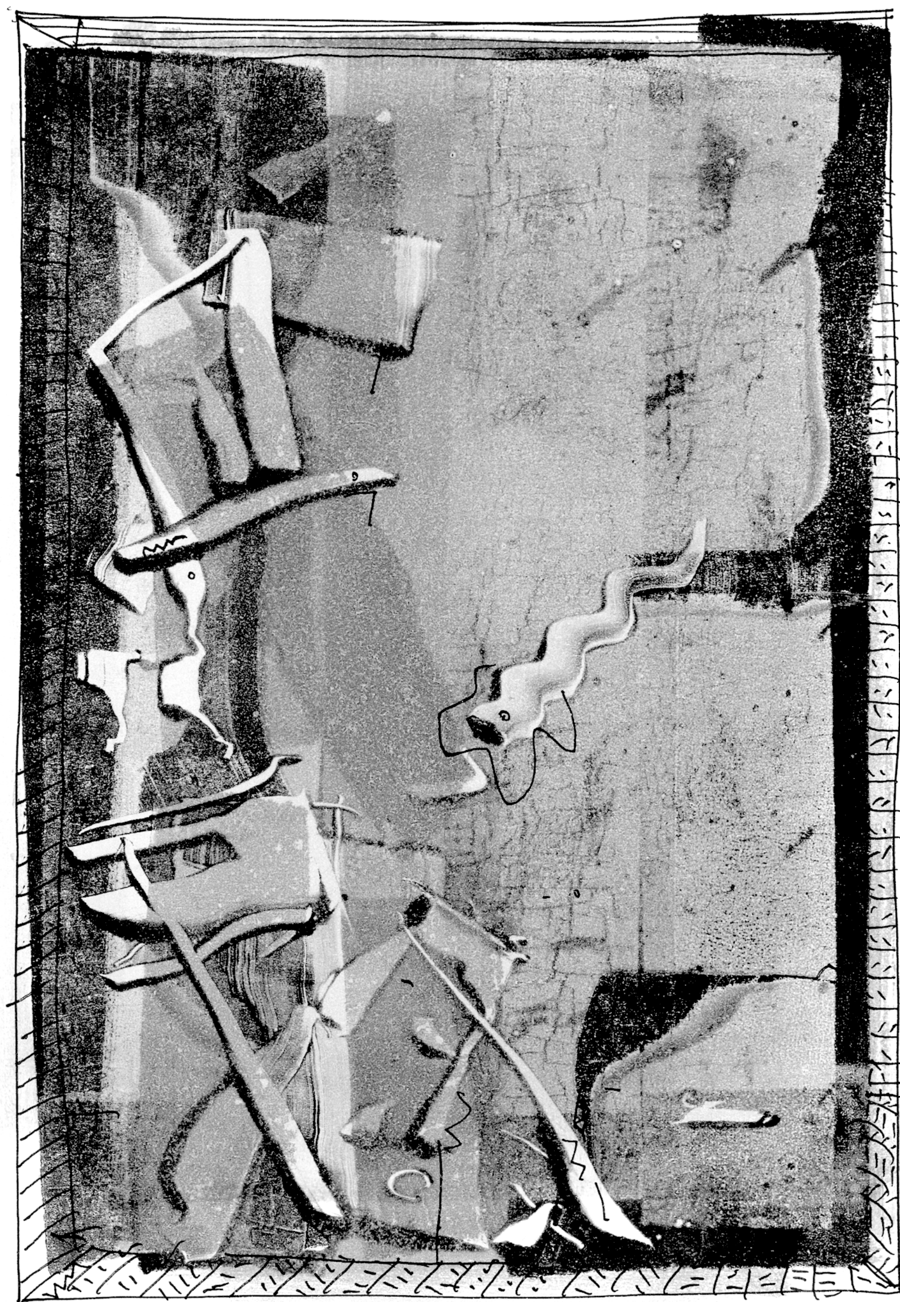
* * *

потім він пішов вулицею,
так довго, як ще ніколи,
і був на ньому плащ металевий
і, як бляха, твердий капелюх…

тоді всі сині вулиці,
всі мости, пасажі та брами
висаджені мелоно-капелюхами,
всі чоловіки його зрозуміли…

ось так проциндрив своє щастя
чоловік у чорнім мелоні:
…тридцять днів з ним нудні,
як капелюхи круглі, дурні капелюхи…

балада про кепський роман

і сталося саме так,
як описано в кепських романах
з вигаданими сміховинними долями…

залишився він так, як завжди,
найкращим спогадом в її житті.
і був він, як завжди,
найбільшим нещастям в її житті.

не могла з ним жити, не могла без нього…
навіщо ти розбив моє серце…
і серце навіки розбите,
як пишуть у кепських романах…

…і програне ще одне життя. довге, як смуток,
як описано в тих історіях.
що ж означає слово «програне»…
але всі розуміють це слово.

в усіх вулицях і будинках
носять в собі ніжні дами, пани тверді
друзки розбитих сердець,
вирізані з кепських романів…

і з дерева вирізані дами солодкі,
і дерев’яні пани тверді
далі пишуть кепський роман
під назвою: життя, і щастя, і смерть.

балада розбитого серця I

почалося все з серця.
як звичайно: з розбитого серця,
як починається кожне нещастя:
не могла жити з ним, не могла і без нього.

його душа була, як барва,
була тільки для неї у світі.
він сказав: окрім тебе в мене нічого немає,
нічого не було у світі…

не могла жити з ним, не могла і без нього…
о, щастя… о, щастя… о, щастя…
мусила від нього піти
і була його найдорожчою, його щастям.

тоді з міських вулиць надійшли
всі чужі чоловіки, тягали
її губи, і руки її, і груди:
о, щастя… о, щастя… о, щастя…

так важко йти до іншого.
може, все ж таки… ще разок… ще одна спроба…
о, щастя… о, щастя… о, щастя…

чужий чоловік торкається ніжно двох яблук грудей.

балада розбитого серця II

і нарешті справді сталося так,
як у старомодних кумедних романах,
де кохають до смерті й нещасно…

називав він її: краєвид,
чужим краєм з несподіваними містами
називав він її: море,
його душа була, як барва,
як осіннього дня оксамитово-солодка
і призначена їй в цьому світі…
тоді маленькі базарчики з акаціями
перетворились на театральні декорації
з прихованими, меланхолійними щастями...

а, може, так і мало статися,
так неминуче і так надмірно,
аж поки не настало й не сталося…

не могли із собою жити, і без себе…

балада поганого кохання

любов була б уже тисячу разів,
коли б він не прийшов,
коли б вони не зустрілись
поміж тисяч людей, він і вона.

ані зеленого листя і неба,
ані синього ранку, ні вечора
відтоді…

і сталося так, як зазвичай стається
зі щастям,
ні до чого не призвело
між ними, о, щастя

вони приховували почуття:
може, він не любить… може, не любить вона…
так як слід… тільки його єдиного...

а потім лишився лиш спогад
(який вже хтось порівняв з жовтим листям),
може, спогаду замало
зі словами такими як: ти щастя моє…

але чому ж тоді постійно вертається речення:
було б справді краще,
якби ми взагалі не зустрілися…

балада паризьких площ

на пляс піґаль у парижі,
там любилися і вбивалися,
і міняли коханців щоночі,
і співали про щастя коротке…

на пляс себастополь та орлеан
стояли люди під ліхтарями,
люди кликали одне одного поглядами,
втомленими словами й руками.

а на пляс і на вулиці монмартр
навіть шкіра втомилася,
як сіра повсть і як чекальне серце,
і коктейль був солодкий, як смерть.

о, ти найсумніше щастя,
коли кохання стає піснею…

круглі площі парижа
повняться незрозумілими долями,
де любов уже стала пісенькою
солоденькою і дешевою, як життя.

балада паризьких вулиць

йдучи з трокадеро –
пляс трокадеро як мур:
пласко тече річка сена,
а вертикаль – тур д’ейфель,
що стікає рекламою ситроена.
йдучи з міроменілю, з тисняви пляс орлеан,
з пляс ґреґель і лямот,
сходами метро стертими,
з бульварів з рекламою мила «кадум»:

вулички вузькі з фатумом,
приліплені спереду до стін,
де щастя й нещастя наше
навіть не мають часу
знайти собі нижні стіни.

такі вулиці, як кампань-прем’єр,
такі вулиці, як мулен де бер,
або вулиці прив’ялі монмартра.

перед кампань-прем’єр стоїть бар,
зелений бар «пелікан».
там вічно віконниці зачинені
й невідомо, що там діється всередині.
о, ймовірно, нічого не діється.
бо що ж може діятися… ще один коктейль…

* * *

на зачинених білих віконницях
танцюють великі червоні черева і зелені
на ніжках тоненьких і з лицями, як родзинки.
о, танцюють тоді, коли вже нічого не може
настати.

тут монмартр і пляс конкор:
обидва вони в парижі.
пляс конкор для певних й сп’янілих,
монмартр для програних життів –

а для пиття мулен де бер, вулиця –
мулен де бер, де зненацька не знаєш,
навіщо насправді сюди прийшов…

і що ж означає ото слово: життя,
хоча всі розуміють це слово…

балада про сену

туман був, мов м’який оксамит,
синій паризький туман –
і був, як бульвар:
великого міста парижа синя бруківка.

а краєвид сени, як та листівка,
з червоним сентиментальним кораблем
і річкою з ультрамарину.
ох, звідки раптом той корабель,
що радше пасує до моря
і перевозить золоту сардину?

а рудий кучерявий волоцюга їсть оселедець,
а оселедець солодко-сірий, як небо
на пейзажах із кіноварним кораблем.

через сену мости:
мости патетичні
й мости сентиментальні,
мости з трагічними жестами лука
і мости колючого смутку
залізні…

* * *

аж поки не прийдеш до такого:
такого солодко-дешевого, як життя.
той міст виграє соромливо й випадково
кількома безпорадними акордами
банальну комедію покинутість…

і треба пройти з ніжністю,
прожити всі двадцять мостів через сену:
так, ніби вони саме життя…

життя зазвичай забагато…
і треба до нього звернутись:
до кіноварного корабля із сардинами,
до ультрамаринових рік і до людей…
…просто шкода втраченого часу…

бульварна балада париж

і можна забути колір,
фасон і навіть матеріал
твоїх коралів, твого вбрання, твоїх мостів,
париже, місто барвистого мотлоху.

і забути можна оксамит
тротуару й асфальту,
париж, берлін, стокгольм
і міста, яких я не бачила –

коли жити в країні,
заліпленій полями,
де міста, як поля
нудної жовтої й бузкової картоплі…

о, картопляний квіт пахне солодко й ніжно,
коли не сліпить горизонт
проспектами міських сузір'їв…

та десь є міста швидкі,
де липкі метро
можуть бути, як фініки солодкі
і як льон прохолодний і білий.

* * *

і тужиш за містом, де люди
дуже втомлені та щасливі
від липкого метро і асфальту,
від тисяч кольорових кшталтів
речовин і людей і мостів
над зеленою сеною.

лавочки на єлисейських полях

на пляс де ля конкор в парижі
танцюють авто механічний балет
довкола стели з холодного скла.

на всіх зірках площ парижа
опера етуаль мадлен
суне море сталевих авто-хвиль,
балтійське сіре море парижа.
на бульварах утім плинуть ріки автомобілів.

бульвар шанз-елізе, як місто,
а двадцятий поверх бульвару
місто холодного неону.
поряд з шанз-елізе тече сена,
сена з еластичної сталі,
сена, як трагічне рішення.

понад шанз-елізе тече холодний неон,
на шанз-елізе течуть авто,
виринають зненацька криві тендітні лавочки
з вуличного туману,
з повітря голубого й соломи жовтої.
о, тут можна стомитись, як дерево.

* * *

коридори синього повітря й туману,
лавки з синього повітря й туману,
і більш нічого,
шматки життя заплутались
у лавках із синього туману
на картинах маляра аненкова.

життя це ніжне проходження
синіми коридорами аненкова,
сталевими шамп'єлисейсьсими полями
зі шматками втомлених душ,
наліплених на плетені кріселка.

ніжне, щоб стерти життя
на туманних лавочках,
в сталевих мушлях авто.
треба ніжно торкнутись холодних
                                        неонових реклам
і життя.

балада про вуличну дівчину I

і чому саме корабель під восьмома вітрилами,
що приплине до тебе здалека,
руде вуличне дівчисько з «тригрошової опери»…

одягалась у чорний поплін,
поплін дуже нагадує атлас –
у довгих чорних панчохах з полиском,
із червоними підв’язками, які легко розв’язати,
«зодягалася в шовки і атласи»…
і чорний був її кольором над усіма кольорами.

дні минають на червоній плюшевій софі,
софа може бути, як коханець,
вона мала коханця у світлому пальто
він її забув, так і має бути, можливо …

і чорне носилося, бо
все ще мало статися.

задля подруги він її кинув,
в бузковій піжамі подруга,
саме так, достеменно, як у дешевому романі.

* * *

та чого він ніколи не довідався,
ані він, ні хтось інший,
що вона чекала на корабель,
а в корабля вісім великих вітрил,
і корабель з мосяжу і з кобальту,
як море з невідомими континентами…
ох, яка струнка королева – ох,
хоч забув її апаш…

о, солодке щастя чекати отак
на корабель з вітрилами білими,
які ще все обіцяють,
як дні на плюшево-червоній софі,
коли не приходить жоден відвідувач…

балада про вуличну дівчину II

балада про вуличну дівчину
з химерним іменем мая,
що виставляє своє тіло
і своє сумовите серце
на передміських спектаклях парижа,
вхід: три франки й більше…

якийсь порт. можливо, марсель. ліхтар
освітлює вікно і двері.
у дверях розкрилась рожева сукня,
сукня належала жінці,
а жінка сказала одне лише слово:
заходь…

а тепер за гроші,
що їй заплатили:
вона не прагнула перлів,
ні вбрань атласних й піжам,
не потрібно їй ні блиску, ні золота,
лиш шматочок звичайного щастя,
лиш краплинку звичайного життя…

о, паперове пуделко сіре
з ґульденами червоними,
подароване новій дівчині на піжами –
те дівча зістригло волосся
після першого ж поцілунку в шийку…

* * *

… і сукня розкривається далі:
о, вільна сукня, без ґудзиків й гостинна…
о, звідки береться щастя немудре…

солодка жінка зі змарнованим життям
не більше і не менше, ніж в нас усіх,
пробує знову: гей… заходь…

липкими полуднями ні для чого
сидять воскові дівчата у вікні,
плетуть ніжні рожеві бюстгальтери:
дві лицьові набрати і три…

в порту на великому морі,
в порту на морі гарячої блакиті…

вночі знову була стрілянина:
апаш застрелив свою дівчину,
дівчина в бузковій піжамі,
хтось вистукав п’ятьма пальцями
мелодію всіх сумних життів…

та найважливіше ще буде,
і до цього слід їй готуватися
з добре підігнаним бюстгальтером..
три лицьові набрати і дві…

легенда про золоті кораблі

іноді море кобальтово-задумливе,
іноді ультрамариново-меланхолійне,

а золото тепле і ніжне
або полуденно-далеке.

з шербуру вийшло судно «європа»
з ліверпулю – «ґеорґік»,
а одно називалось навіть нескромно «манхеттен».

кораблі перевозять золото морями
круглими, як життя монотонне,
круглі шматки блиску і щастя.

згодом у банках та конторах
лежать купи солодкої туги,
в резервному федеральному банку нью-йорка,
в юніон-банку лондона й мадрида:
речі й збіги фатальні
і щастя світу: подія…

* * *

якби не було на світі золота,
його б вигадали
на знак життя і щастя.

море кобальтове,
море ультрамаринове,
морем пливуть золоті перевезення,
як помаранчі, як кораблі оселедців,
ніхто не знає про золоті перевезення
безіменні й фатальні.

чому золото перевозять у скринях,
нашу тугу й наше щастя,
а не на вітрилах відкритих
самотніх і гордих, мов легенди…

* * *

і тоді цілі три тижні
золото втікало з банків та контор,
та для світу, що так дбає про порядок
золото заступили банкноти
й папери,
сім мільярдів доларів
затопили світ,
втримали рівновагу світу.

і тепер можна вже відчиняти банкові сховища:
тепер міняють папери
на тканини,
на одяг, будинки, картоплю:

світові знов пощастило…

легенда про банки

з напівофіційних повідомлень відомо:
четвертого березня тисяча дев’ятсот тридцять третього
золотий запас резервного федерального банку
складав близько чотирьох мільярдів доларів.

і ще більшою за вартість банкнотів
була купа жовтого золота:
на півмільярда більше… о, щастя…

діялось це в гордих хмарочосах
нью-йорка, детройта й чикаго,
посеред класичного спокою
стін. скла. сталі.

купи золота лежали,
як жирна земля,
як щастя, важке.

аж поки не повірили
в те, що таке може бути:
не повірили, що золото
може лежати купами марно…
як крута жирна земля.

аж поки не захотіли помацати,
відчути золоту кров у світі.

легенда срібла

срібло – відставлений метал,
срібло мляве й побічне,
і як перлисто-сірі потомлені надвечір’я.

срібло байдуже,
а відтак сумне дуже,
як ті, хто вже в ніщо не вірить.
і завжди віддалений від життя.

а тому зі сріблом не рахувалась
і світова господарка
тисяча дев’ятсот тридцять третього року.

та люди жити не можуть без грошей,
що купують, міняють і продають
солодку корисність нашого життя.

поміняли життя на тканини,
на одяг, взуття, на картоплю
за гроші,
кому потрібне наше життя без грошей…

на першому місці – золото:
який ще метал такий теплий,
такий пов’язаний із життям…
на другому місці срібло.
срібло байдужий матеріал…

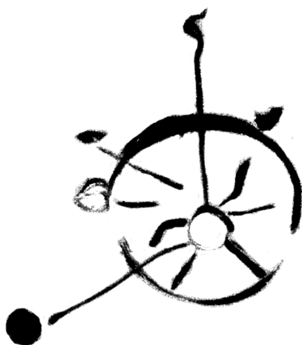
* * *

та гордого золота було замало
і більше бажань було в світі,
ніж червоного теплого золотого металу…

тоді дожилося й срібло
своєї гордої і гротескової легенди:
шматок срібла за життя шматок,
шматок життя потрібний завдяки сріблу,
речі дістають долю завдяки сріблу…

коли фінансові магнати,
коли великі концерни, нафтові свердловини,
заводи
фордів, детердінґів і крюґерів,
коли тільки захочуть…

тоді навіть срібло,
це бліде, побічне тіло металу,
вплутує світ в ігри азартні,
у жанр нової легенди…

Смутки – це декоративний елемент життя, все життя може стати декоративне; так відбувається тоді, коли героїчна, сира схема, до якої доведена повнота життя, відслоняє прасхему монотонності.

Тоді слід звернутись до інтерпретації («надбудови») тих кількох сирих фактів життя.

Простір життя виповнюється тоді подіями, як орнаментом: орнаментом подій, що не залишають навіть дрібки місця на монотонність.

Тривка, сконцентрована, тривимірна брила життя перетворюється тут на двовимірну, пласку декорацію.

Але декоративний поділ життя без остатку на події пов'язаний з психічною констеляцією, що велить рахуватися з наявними десь там, готовими речами: речами, які «мають настати»; відтак єдино можливий стан – чекання; очікування готових можливостей, «переживань», які можуть настати, а можуть і не настати.

Таким чином декоративний світогляд веде до споживацького: «споживацького», адже це світогляд, що чекає готових, незалежних від нас, подій і живиться ними.

Уміщені в цій збірці цикли «Пияцькі пісні» та «Копійчані балади» – вираз декоративно-споживацького світогляду. «Манекени» – це продовження конструктивізму «Фігур днів».

Ця діалектика змісту виявилась ніби силою дивовижної геґелівської закономірності.

ТЕЗА: сирий схематизм життя, холод і героїчна монотонність; монотонна фігура прямокутника як знак і символ ритму життя; настрої та події, які найкраще описують назви геометричних фігур і які несуть у собі зміст фігур, прасхему колистості та прямокутності; (психічна трансформація цих двох засад: динаміка – очікування – зміна, пов'язана із зображенням еліптичної лінії; статика – тиша міри – незмінність, до якої слід зарахувати й монотонність повернення – разом із символом фігури прямокутника).

Така схема життя відповідає стилю кубізма. Продовженням кубізма є конструктивізм. Головною проблемою тут стало викриття протилежних тенденцій життя, які набувають тепер постаті м'ясистості та машинності. Перехід і затирання межі між машинно-механічною засадою і м'ясисто-живою витворює настрій статики з часткою дивовижності життя.

АНТИТЕЗА: трагізм монотонності та прасхеми прямокутника. Сліпий коловорот речей. Сліпий коловорот подій душі, в якому дві протилежні і єдині можливості виявляються неможливими для здійснення, оскільки жодна з них не приносить щастя.

СИНТЕЗА: реабілітація того, що доступне й можливе; «життя». Тобто: реабілітація монотонності й халтури, матеріалу всіх значних подій.

Сьогодні знову приходить час нової тези: потреба сирої, твердої прасхеми життя. Тим-то презентація декоративно-споживацької формації вимагає з'ясування.

Можливо, воно полягає в тому, що будь-яка конструктивна формація переродҗується в декоративну.

А, можливо, в існуванні моментів, які розкривають другий бік кожної речі в житті: нескінченний смуток.

Тоді декоративна засада смутку дістає реабілітацію як щось, що завжди є частиною життя.

З їдишу переклав Юрко Прохасько, 2015 р.

Зміст

Збірка «манекени», 1934

З питань замовлення та придбання літератури
звертатися за адресою:

Видавництво «ДУХ І ЛІТЕРА»

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ
Серія КВ № 5725

Національний університет «Києво-Могилянська академія»
5 корпус, кімн. 210, вул. Волоська, 8/5,
м. Київ, 04070, Україна

Тел./факс: +38 (050) 425-60-20
E-mail: duh-i-litera@ukr.net (відділ збуту);
litera@ukma.kiev.ua (видавництво)
www.duh-i-litera.com

Надаємо послуги «Книга – поштою»

Віддруковано ПАТ «ВІПОЛ». 03151, Київ, вул. Волинська, 60
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
Серія ДК № 4404 від 31.08.2012 р.